

Butlletí mensual del ORFEO CATALÀ

SUMARI

Avis.—*Músics vells de la terra. Segona serie (segles XVII y XVIII).* Francesc Valls (continuació), per F. Pedrell.—*Joseph Joachim*, per Joan Manen.—*Vuit dies a Parramon*, per Miquel Rué, pbr.—*Gabriel Fauré*, per Henri Collet.—*La Música a Tolosa*, per F. Ll.—*Artistes y comerciants*, per J. B. Espadaler.—*Orfeó Català: Concert de gala al Palau de Belles Arts. Sardanes.*—*Catalunya.*—*Notes bibliogràfiques.*—*Noves.*—*Necrologia.*—*Publicacions rebudes.*

BARCELONA

Redacció y Administració: Carrer Alt de Sant Pere, 13

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: *Barcelona.* Pels socis del ORFEO CATALÀ, un any, 4 pessetes; pels no socis, 5 pessetes.—*Fóra:* Pels socis del ORFEO CATALÀ, un any, 5 pessetes; pels no socis, 6 pessetes.—*Extranger:* Un any, 6 francs

Se suscriu, ademés, en les principals Llibreries y Magatzems de Música

Número solt, 50 CENTIMS

Pianos

Chassaigne Frères

Passeig de Gracia, 34, ent.¹, BARCELONA

PARIS 1900, MEDALLA D'OR

Pianos de qua y verticals a cordes creuades
y quadro de ferro estil Nort-Americà

Comptat * Plassos * Lloguers

PIANOS

Viuda de P. ESTELA

Antiga casa BERNAREGGI

VENDES AL COMPTAT Y A PLASSOS

607, CORTS, 607

(Entre Passeig de Gracia y Rambla de Catalunya).—BARCELONA

REVISTA MUSICAL CATALANA

Butlletí mensual del ORFEÓ CATALÀ

ANY IV

SETEMBRE DE 1907

NÚM. 45

AVÍS

Fem saber an els nostres llegidors, ab veritable satisfacció, car vol dir que hem pogut portar a terme la gran obra somniada, que l'ORFEÓ CATALÀ, desde'l primer d'Octubre, quedarà definitivament instalat y domiciliat en el casal construït expressament pera la nostra institució en el carrer ALT DE SANT PERE, 13.

Per lo tant, desde aquella data la Redacció de la REVISTA estarà domiciliada en el propi casal de l'ORFEÓ, en el qual hauran d'enviarse totes les comunicacions dirigides an aquesta publicació.

Étant l'ORFEÓ CATALÀ installé définitivement dans son propre hôtel, situé au numéro 13 du CARRER ALT DE SANT PERE, nous prévenons nos lecteurs que toute la correspondance adressée à la Rédaction ou à l'Administration de la REVISTA MUSICAL CATALANA doit être maintenant dirigée à cette adresse-là.

MUSICS VELS DE LA TERRA

SEGONA SERIE

(SEGLES XVII Y XVIII)

(CONTINUACIÓ)

FRANCESC VALLS

CONTINUA'l mestre Valls dihent «que esta práctica no fué conocida por los antiguos maestros: pero no por eso han dexado de practicarlo los modernos... Aquéllos en los principios obraban más atados al rigor del arte: éstos con el uso han ensanchado al arte mesma... Tambien ha tenido el tiempo alguna jurisdiccion sobre la observancia de las artes. ¡Cuántas cosas reprobavan los antiguos que han abrazado los modernos! El semitono menor, el tritono, la quinta imperfecta fueron tenidos por intervalos incantables... Pues si lo que los antiguos vieron, i reprobaron, lo practican con alabanza los modernos, ¿cómo se deve omitir por falta de apoyo en ellos, lo que no vieron, ni conocieron? Y si fuera ridículo aquel que por el respeto á la antigüedad no quisiera vestirse á la moda, tambien lo será todo el que despreciará lo moderno».

«Este motivo fué el que me inclinó á usar la dicha entrada, no llevado de la precision del thema, dexando lo más por lo menos, i no atendiendo á la letra en darle aquella música que corresponde á su significado, como juzga temerariamente. ¡No es mal medio para pedir misericordia á Dios el uso de les especies dissonantes!... Lo que más agrada á los ojos de Dios, es el saber trocar las passadas dissonancias en consonancias, para que vaya la luz de la gracia donde señoreava antes el Príncipe de las tinieblas: armonias á música con que supo, peni-

tente, la Madalena, captar los oídos, á la voluntad de todo un Dios. ¿Qué más propia entrada para el *Miserere, nobis*, que las mismas dissonancias, con tan armoniosa salida? Empieza á justificarse el pecador dissonante aun á los divinos preceptos por la falsedad de sus culpas: no *liga la falsa con la consonante*, antes bien rompe todos los laços, i cadenas de los passados ierros: no *supone mala por buena*, porque no la escusa, confíesala como á tal: i con todo es tal la *armonia* de la gracia en la salida, que aun se gozan los Angeles de añadir tales músicas á su coro. Si la letra fuera elogio de alguna inocencia, se pudieran justamente reprobar las dissonancias: pero donde hay tanta culpa, quererlo consonancias todo, es la maior dissonancia.»

Página d'enlairat sentiment estètic, que no escriuria millor avuy el músic modern més revolucionari. Y noteu ara com les hi torna en Valls al seu temerari contrincant: «Mas si Don Joachin Martinez es *tan consonante*, no me dirá qué censura hizo de lo que practicó aquel com-

positor tan conocido cuyo (¿serà per cas aquest *tan conocido* el mateix Martinez? Tindria gracial!) en la entrada de el Psalmo *Miserere mei, Deus!*, á 10 con violines, i Bajoncillos». (Aquí l'últim exemple del número anterior, que per equivocació's va incloure allí.)

«Viendo este monton de dissonancias con tan mal atadas ligaduras, que por no tener orden ni concierto forman una dissonancia infernal (ya que él así habla) no de culpas que se perdonan, sino de irremisibles ofensas (de Arte) que se condenan... Peor aun fuera ésto, si se hallava Don Joachin *tan dissonante de sí mismo*, que hubiera algunas vezes practicado lo mismo que reprueba. No tiene duda que lo fuera. ¿Mas, qué digo fuera? Es, en la realidad. Véase un Villancico suyo á siete voces, á dos violines, que empieza: *Sagradas armonias*, donde entra en especies dissonantes en las dos partes principalísimas del compás, que son el dar i el alzar, como se ve en la siguiente postura:

Extractant d'aquí y d'allà l'escrit del mestre Valls, cauriem en la temptació de reproduir-lo tot, y valdria la pena de ferho pera ensenyansa de la generació moderna; més, pensant que la materia es llarga y podria fadigar als lectors, posem punt reproduint la nota dels mestres que «dan parecer á la respuesta de Valls, defendiéndole».

Són aquests:

D. Gregori Santisso Bermúdez, mestre de la Catedral de Sevilla (data Mars de 1715).

D. Francesc Zacarias Juan, de la de Cartagena (Murcia, 1715).

Cada mestre presenta exemples pera enrobustir el cas discutit: aquest ne presenta tres, un del mestre Capitan, un altre d'Ortells, y l'últim d'ell mateix:

El Maestro CAPITAN.

El Maestro ORTELLS, en un *Miserere*.

ZACARÍAS.

D. Isidre Escorihuela, de la d'Alacant (1715).

D. Francesc Hernández, «maestro de la Real Capilla de la Encarnacion (Madrid i Octubre 17 de 1715)».

Presenta aquest mestre un exemple d'ell mateix y un altre de «El Maestro Capitan».

D. Felip Hernández, «maestro de capilla (que fué) de la Colegial de Calatayud (Madrid, Octubre 17 de 1715)».

D. Gaspar Ubeda y Castelló, «racionero i

maestro de capilla de la Santa Iglesia de Sevilla (Sevilla i Octubre 29 de 1715)».

Segundo Parecer de el Señor Don Gregorio Sautillo Bermúdez (Sevilla, 13 de Desembre de 1715).

Presenta tres exemples: un de «El Maestro Aniceto Bailón», un altre de «El M.^o D. Francisco Hernández, en una *Lamentacion*», y l'últim de «El Maestro Gabriel Argany, en una *Lamentacion*». Són aquests:

El Maestro ANICETO BAILÓN.

El Maestro D. FRANCISCO HERNÁNDEZ, en una *Lamentacion*.

El Maestro GABRIEL ARGANY, en una *Lamentacion*.

«Parecer de el Señor D. Roque Montserrat, Maestro de Capilla jubilado en la Santa Iglesia Cathedral de Cartagena (Murcia, 25 de Abril de 1716)».

Presenta dos exemples de D. Joaquim Martínez, l'impugnador d'en Valls.

«Parecer del Licenciado Isidro Serrada Presbytero, Maestro jubilado y organista de la Santa Iglesia de Urgel (Seo de Urgel i Abril a 30, del año 1717.» La «recopilacion demostrativa de los Exemplos, i Autores alegados» que presenta aquest (total 22 exemples) estan escrits en l'original que tenim a la vista de puny y lletra del mestre Valls.

L'incansable defensor del mestre Valls, D. Gregori Santisso, torna a presentarse en una «Respuesta á el Papel que hizo el Señor Don Joachin Martínez impugnando la opinion de el Señor Maestro Valls (fecho en Sevilla en 26 de Mayo de 1716)».

«Parecer de Don Gabriel Zarzoso, Canónigo, i Maestro de Capilla de Berlanga, en favor de la postura, etc. (Berlanga, 8 de Julio de 1716).»

Aquest mestre enrobusteix el text de son escrit y l'entrada de la Missa d'en Valls ab exemples del «Maestro Don Andrés Lorente en su Libro *El por qué*, etc., de Capitan, de Bailón, etc.».

«Censura de los Señores Don Francisco Hernández, Maestro de la Encarnación: de Don Joseph de Casseda, de la catedral de Sigüenza: i de Don Pedro Gerónimo de Borobia, organista principal de la misma Iglesia.» Tots aquests mestres firmen colectivament la «Censura» favorable a Valls, «en Sigüenza, 20 Julio 1716».

En Zacarias Juan, altre apologista d'en Valls com Santisso, rematxa'l clau ab una «Respuesta á un Papel impreso, su autor Don Joachin Martínez».

Y aquí termina l'escrit d'en Valls, que hem analisat ab la concisió possible.

Veyam ara'ls escrits d'altres autors que prengueren part en l'enconada polèmica.

F. PEDRELL

(Seguirà)

JOSEPH JOACHIM

DESCOBRIVOS, senyors: un gran artista ha mort! Ha mort el model d'aquelles interpretacions fondes, concienzoses, pures, austeres de l'art clàssic germany; el que havia conegut y parlat a homes com en Wagner, en Liszt, en Schumann, en Mendelssohn, en Brahms!... Sembla com si una anella de la cadena formada per aquella rassa d'artistes, d'artistes ab aureola d'hèroes, s'hagi ensorrat dins la terra; s'hagi ensorrat xuclada per les altres anelles que jauen en lo pregon... y reposen en pau el bé que han fet a l'humanitat iniciada en les emocions estètiques!

En pau eternal reposi en Joseph Joachim, l'ar-

tista ab aureola d'hèroe, que ha abandonat fa poc el regne dels vius. Nasqué a Hungria l'any 1831. Fou noy prodigi. La primera crítica sobre ses facultats apareix en el número 23 del periòdic budapesthi *Spiegel*, l'any 1839, y diu: «Cridem l'atenció del públic sobre aquest eminent talent musical de set anys deixeble d'en Szervaczinski: promet fer un jorn època en l'art musical». Bon profeta fou el crític, — certament un fenomen dels més sorprenents; — a mida que'l noy se feya home, creixia la seva reputació de violinista eminent. S'amistansà estretament ab els Mendelssohn, — familia de cervells privilegiats; — en Feliu se declarà un de sos admiradors y el protegi. Liszt no va parlar fins ferlo nomenar *concertmeister* de

L'orquestra ducal de Weimar, malgrat les objeccions que'l gran Duc féu quan vingué en coneixement de que en Joachim era jueu. A Weimar conegué en Joachim lo més triat de l'intellectualisme alemany, perquè com Liszt era'l pare, la mare, el germà, es a dir, el sopluig de llàgrimes de tots els artistes xics y grans, pobres y no pobres, joves y vells, que bohemiejaven; a més, l'home predilecte, l'artista adorat de tota l'aristocràcia, allà hont Liszt s'aturava, se comprèn que, com mosques a la mèl, s'apleguessin a son entorn un eixam de gent interessant de tota mida. En Joachim va sentir tota la seva vida per en Liszt una vera admiració; però en Joachim era partidari acèrrim, exagerat, dels clàssics, y l'admiració sincera que per en Liszt sentia se dirigia sols a l'home y al virtuós, may al compositor, y menys al coadjuvador d'una obra revolucionària. Ell, en Joachim, no era amic de cap tendència que s'allunyés de la concepció clàssica. En Beethoven era la darrera paraula de la seva doctrina, y el llibre del pervindre musical cloïa pera ell ses fulles després de les pòstumes ensenyances del mestre de Bonn. Això fa que l'obra d'en Wagner no li fos gens compresa, y sovint se li havia ohit dir que «si en Wagner hagués estudiat més, hauria sabut expressar la seva fatlera de polifonisme de manera més concloenta y clara». Que «l'ideal que portava sens dubte amagat interiorment, ideal d'aclariment, se veyia esbossat d'Els Mestres Cantaires endavant». No vol dir això que en Joachim fos enemic d'abds amics, no: ell admirava molt y molt aquells temperaments genials d'artistes, sols que no estava d'acort ab les llurs obres y tendències que comprenien aquelles obres, y s'abstenia de ferles articles dins les seves creencies. En una paraula: alabava'ls artistes y s'abstenia d'alabarne l'obra. La necessitat, doncs, de sustreures a l'acció envoltant d'aquell circol d'atracció que llavors potentment comensava a escampar arreu la llevar d'una evolució y revolució que més tart, implacable, havia d'operarse en l'art de la música; potser la por d'esser, malgrat ell, arrocegat per aquell remolí que s'enduïa'ls cervells més rics y bullents de l'època, féu que en Joachim s'allunyés de Weimar, acceptant el càrrec de músic de cambra y director d'orquestra del rey d'Hannover. Allà, ab més calma, en altre ambient més reposat a posta pera la seva natura seriosa y tranquila, va entregarse als ideals de tota sa llarga vida: el classicisme y la música de cambra. Aleshores se convertí secretament al cristianisme, amagant-ho ab tot compte pera que'ls seus pares no n'haguessin esment: era estalviarlos un disgust que hauria potser arribat a esser, pera'ls jayos, mortal. Cal per això remarcar que no s'averگویí may de la seva

progenie jueva, y no amagava la grossa simpatia que per tots els seus antics concreyents sentia: bona prova en fou els que protegí. Mentres romangué a Hannover, ses continuades *tournées* de virtuós per tota l'Alemanya, l'Holanda, la Rússia, l'Hungria y l'Anglaterra li valgueren tant grossos èxits que fou considerat com un dels primers violinistes del món. Se maridà ab la cantanta Amalia Weiss, y d'ací endavant comensaren en la vida privada del gran violinista húngar una seguida de malestars que... no poques mercès degué a la seva passiva filosofia com no n'esdevingué foll.

Més tard, en 1866, es cridat a l'antiga Hochschule, y d'allà no's mou. El seu quartet avansa en la tasca d'arrodonar l'execució d'obres clàssiques: es llavors lo que més l'hi interessa. Organisa ab ell sessions a Berlín y Londres, que fan un espetec d'èxit inesborrable, tant, que's repeteixen anyalment; dóna també concerts com a virtuós; té més deixebles que cap dels mestres contemporanis seus y composa, ab totes les fatigues d'un malaltís iixart, obres pera violí, de les que sobreneden com d'entremitg d'una mar de penes y treballs unes rialleres y fresquívols variacions pera violí ab orquesta, ben ensopegades (que cap influència tenen de les tant aimades austeres tendències dels puristes proto-clàssics). Aixís s'escorren entre vida de concerts, de compositor y de professor uns vinticin anys... Estrena, ja director, el nou y esplendent edifici de la Hochschule für Musik de Berlín; segueix tocant de tard de tard sol; comensa ab companyia del seu aimat amic, deixeble, company, *aller ego*, en Moser, un tractat de violí que la mort gaire bé no li dóna temps de finir... Finalment, una estranya malaltia trenca'l fil de la seva existencia als 76 anys, dels quals se pot dir que 70 foren viscuts pera l'art y pera'l violí.

Ara bé: l'obra d'en Joachim violinista es molt diferenta de l'obra d'en Joachim professor. En Joachim violinista ha sigut estrella de primera magnitud que relluirà mentres se parli de violí: les seves concepcions en les obres de Bach, Beethoven y Spohr marquen una època. Tots els que l'han ohit quan la plenitud de ses facultats, en el fort de l'empenta, declaren no recordar quelcom de més seriós, just, profon y intensament clar que les seves interpretacions. En els seus darrers anys caigué, al meu entendre y a l'entendre de molts, en el renunci dels grans artistes que com ell arribaven a vells: no's retirà a temps. Tots, menys rares excepcions, de les que cal consignar en Paganini (que la mort el sorprengué als 36 anys), en Liszt (per propia voluntat) y en Rubinstein (perquè va enfurismarse contra l'humanitat sencera, que no volia capir les seves composicions y va volerla castigar

privantia del seu geni de virtuós), han patit de la mateixa malaltia: de no retirar-se quan les facultats se rovellan y els dits ja no's belluguen sols, sinó ab acompanyament de tot el cuidado, y a voltes ni aixís; quan els nervis, malmesos pel sotraqueig de les emocions continuades, del viatjar seguit, de posarlos cada nit en tensió, s'han afeblit, y la força volitiva pera dominarlos, sobreposantsels una calma nascuda en l'esfors extrem d'aquella voluntat, — calma fingida, que es el pitjor desgast en la fortaleza de l'artista, — minva y decau ab el carregament dels anys. Y pera'l pobre Joachim, que volgué tocar fins al darrer jorn, que no va un sol moment pensar en abandonar el *podium*, venia a semblar exageradament penivol per la mina d'apòstol ab tremolor senil, el posat de martir resignat ab que venia a col·locarse davant del públic... Jo'l vaig oir quan en tenia 73 d'anys, a la sala gran de la Filarmonia, en un festival dedicat a Beethoven, interpretant el concert, les romances y el triple concert; y tot y esser aquestes les obres que durant la seva vida més y millor havia tocat, els constants tremolins d'arc, el to asprós, les esllavissades massa continuades de la mà esquerra, no deixaven fruir l'interpretació sempre sana, sempre justa, sempre correcta y sentida de les concepcions beethovenianes. Tota la crítica predicà debades anys y més anys pera que's retirés, devegades de manera forsa grollera; més l'home, sort y insensible a tot lo que lluhís a clarsors de posta, seguia tocant, seguia tocant, y cada dia podia menys. Ha mort però, y la seva fama redevindrà altre cop com quan era jove, pujarà més amunt que no havia estat may, y despossehida aquesta vegada, definitivament, de les boires mundanals. Tothom canta llohanes al gran violinista, tothom, però sols al violinista: no tothom canta llohanes al professor, ni a la seva pedagogia. Molts estan ben convensuts de que l'escola d'en Joachim tenia grans defectes, que era llurda, rígida, que oprimia'l violi com una mà que s'aferrés a la gorja d'un cantant, que li treya al més delicat dels instruments el feminisme flexible, suaument suggestiu que es son encant, sa característica eterna, invariable... Escola que perseguia com finalitat l'intensitat en l'aument, per acreixement de força, del sò, o sia l'intensitat per la cantitat, y no's preocupava de la qualitat... Potser que aquesta escola fos el resultat de la llur idiosincrasia, que ell s'hi trobés bé y que fos únic medi de revelar-se ell y no un altre; però es indubtable que era una tant especialíssima, tant personal, tant seva, que cap dels que l'han apres a n'han pogut treure profit. Y la prova n'és que en Joachim ha tingut un número immens, incomprensible, de deixebles. De tot el món n'han acorregut pera pendre'ls seus

concells, pera escoltar la predicació de les seves ensenyances. Infinitat de talents y bons s'han depositat cegament entre les seves mans. May cap violinista nascut, ni en Wieniawski, que jo — particularment — considero'l més gran mestre del violi, tingué'l do d'inspirar una tant desmesurada confiança, sapiència, pera que ses càtedres s'entatxonesin materialment d'alumnes assedegats d'apendre. Y ni un, ni un de sol de tots aquests ha esdevingut violinista notable... Ni un! Els més s'arroceguen peniblement volent fer quelcom y no arribant, no podent assolir un èxit; d'altres s'escuden ab el nom del mestre pera poder redonar les lliçons que han après y... que no s'han pogut fer seves. An els joves atalentats del mitg-dia els ha petrificat, els ha buidat en un motllo que no'ls encaixa, que no comprenen, y, un cop eixits de les seves mans, s'han trobat aixuts de les qualitats anteriors, temperamentats y sinceres que havien aportat de la terra, y, en cambi, sense cap de nova, frets, sense vigor ni personalitat ni empena, espatllats y esma-perduts pera rependre llibertat. Molts, y alguns forsa coneeguts, s'han posat a dirigir orquestes, ja irrevocablement desenganyats.

En Willy Burmester, que aprengué poc temps ab ell, y potser l'únic que ha romput la xarxa de les ensenyances joachimianes, que fa carrera de debò, depressa y ab sort, va publicar una lletra, farà més de tres anys, en un periòdic de Berlín, dihent que «tota la vida li dolidrien les ensenyances d'en Joachim». Que «no beneheix prou el moment que pogué eixir d'entre les seves mans, a temps encara per no haverlo fet malbé». Y mireu quina ironia de l'opinió: tothom diu avuy d'en Burmester que es el continuador de l'obra clàssica d'en Joachim! Com en art els camins més oposats poden assolir a un mateix fi! Y per darrera, per definitiva prova de l'exclusiva que ha sigut l'escola, no hi ha com oir al que'l mestre nomenà *un altre ell*, al seu deixeble aïmat y fervent, segon del seu quartet també, en Carl Halir, que, recomanat d'ell per tot arreu, per tot arreu ha portat no més que decepcions. Jo vaig ser testimoni del seu pobre èxit a New York, la *season* 97-98, tot y venint com venia precedit d'una fama immensa. Ointlo farà tothom la mateixa deducció comparativa que a mi va venir-me a la pensa llavors: si així toca'l millor, com seran els altres?

Deplorem, doncs, que les ensenyances d'en Joseph Joachim no hagin caigut sobre terra més ben conreuada pera rèbteles y ferles rebrotar com una continuació de la seva obra, y no volguem esbrinar què pesa més en benefici de l'art: les belles interpretacions del violinista o la pedagogia equivocada del mestre.

Y ara'ls que llegeixin aquesta descripció de l'es-

cola d'en Joachim, prènguilla sols com relatació dels fets, tal y com ha volgut ser feta, may com una crítica, may com una lliçó, una esmena, que volgués dir en el fons, com totes les esmenes: «No prengueu pas aquest camí, que es dolent: aquell altre es el bo». May! Primerament que no senyalo cap segon camí, y després que puc estar errat en les meves apreciacions, com els altres, perquè soc home y may l'home pot dir una veritat irreductible, ni ensenyar un camí definitiu: la consciència del ben escullir l'ha de tenir el que de lluny mira y tria: an ell el bon fruit si endevina'l bon camí, an ell la decepció si l'equivoca.

Que les ànimes, doncs, d'en Paganini y en Wieniawski li perdonin l'error si es que aquest existeix, com tu, llegidor, te prego que fassis ab mi, y Déu ab tots. Amén.

JOAN MANÉN

VUIT DIES A PARRAMON

Aquí a Catalunya, quan un se proposa passar vuit dies recullits, fent els sants exercicis, té ahont escullir.

Manresa, Montserrat, Parramon y altres centres o residències d'algunes Congregacions, se presten meravellosament.

Manresa es un nom verament simpàtic, y en aquest concepte, de ser un lloc apropiat pera fer santes retretes, es sinònim d'austeritat, puix recorda la del penitent que li ha donat més fama, y aixís la Cova de Sant Ignasi es nomenada en qualsevol lloc del món hont hi hagi un que's retiri a meditar les veritats contingudes en el preuat llibre que allí, fa uns quants cents anys, la Verge dictà al Fundador de la Companyia de Jesús.

Montserrat, entre quals forats de pedra y caverne enfenassades s'hi va fer son niu nostra Moreneta, es també un lloc buscat per son retir y per l'esplendidesa del culte que a la Verge's tributa, car la nombrosa comunitat benedictina que habita el famós monestir, y els cants de la renomada Escolania, fan que la catedral de nostra montanya no cedeixi a cap altra en la sumptuositat de ses funcions, lo que la fa verament atraienta. No en va posseeix homes de la vàlua dels pares Guzman y Suñol.

Parramon es altre lloc de nostra Catalunya que si fins ara no tenia més nomenada que la que li dava'l ser un punt a propòsit pera passarhi l'estiu a causa de les sanitoses aigües de Ribes, ara ha

quedat convertit en una fàisó de corprenedora *laura* dels fills de Sant Benet, no menys indicada que Manresa y Montserrat pera ferhi la santa retreta.

La que abans era fonda de Parramon ha quedat trasformada en monestir de la comunitat benedictina, que presideix el reverent P. Abad Dom Romain, y resta ja prou ben conegut, sobre tot dels vers aimants del cant litúrgic, per formar part de la mateixa comunitat que l'habita Dom Maur Sablayrolles, qui, ab sos estudis gregorians publicats en aquesta mateixa REVISTA, s'ha fonamentat una reputació universal.

La soletat de Parramon, situat entre montanyes encantadores y plenes d'arbredes, qual silenci queda interromput pels cants dels rossinyols y altres aucells, pel remoreig de les aigües fressoses del Freser y pel reso y cant dels monjos que l'han escullit pera'l seu exil, fan que un s'hi trobi ben bé pera recullirhi l'esperit durant els dies que vol dedicarse a fer sa retreta espiritual.

Jo, aquest any, l'he preferit a Manresa y Montserrat, atret també, en part, per ser la música gregoriana, que es la única allí cultivada al costat de l'orgànica purament relligiosa, un element que enfervorisa y predispone l'esperit a oblidar y detestar les febleses de nostra vida, elevantnos a regions més pures y serenes.

Jo he pensat fer participants als llegidors de aquesta REVISTA de les impressions personals d'aquests vuit dies tant bellament passats, y aixís explicaré les que he sentit en algun episodi del meu viatge, en la contemplació de la vida austera que observen els monjos de Parramon; y parlaré un poc sobre'l seu cant, que també fou meu, puix el pare Prior *Dom Lazare* me va verament honrar al'admètem com un d'entre'ls benedictins, tots vuit dies, a formar part de sa comunitat y de son chor. Li siguin de tot grans mercès.

Dividim, doncs, aquesta petita ressenya, en tres mirades diferents, que seran: a) Episodi de viatge; b) Vida dels benedictins de Parramon; c) Cant gregorià.

a) VIATGE

Pera anar desde Girona a Parramon tenim dos rutes, quasi igualment llargues, que podem seguir: la d'Olot, Sant Joan de les Abadesses, Ripoll, Ribes, y la de Granollers-Les Franqueses, per Vich, Ripoll y Ribes.

Aquesta última ruta resulta més còmoda per poder-se fer, fins a Ripoll, ab ferro-carril.

Jó la vaig escullir, encara, pera tenir l'ocasió de passar unes hores a Vich, pera visitar sos monuments, sentir el cant que s'executa en sa Catedral durant l'ofici litúrgic, a l'ensem que veure si podia fullejar o examinar un poc els manuscrits

gregorians, que tant bé ha descrit Dom Maur en les planes d'aquesta mateixa REVISTA.

La mala correspondència dels trens espanyols fa que ni l'express i el correu de Fransa, ni l'leuger de Girona, enllassin a Granollers ab els de la via de Sant Joan. Així me fou precis detenir-me unes tres o quatre hores entre Granollers y Les Franqueses, que prou falta'm feren pera poder arribar a l'hora convenient a Vich pera visitar el Museu. La circumstància de ser vora la una quan posava'ls peus al palau y no trobar a mon excellent amic el doctor Rovira, que poc després arribà cabalment de Parra-mon, van ser causa de que aquest mon desitg no pogués ser satisfet.

No'm fixaré aquí, doncs, ni en la descripció de ses espayoses plasses y bulevards, hont hi dominen els forsa riallers edificis de construcció modernista, que criden l'atenció del turista, ni en la dels antics o menys moderns, encara que, com la Catedral, posseeixin un bonic y artístic claustre ab son monument a Balmes, etc., etc. Anem sols a nostre objecte: al cant litúrgic que s'executa en la mateixa Catedral.

A l'hora convenient (dos quarts de quatre) me'n vaig anar a escoltar el cant dels assistents al chor de la Seu vigatana, y he de confessar que l'impressió que'm produí no'm fou pas gens complacenta, sinó que més aviat vaig quedar desilusionat. Jo'm preguntava a mi mateix:

«¿Es possible que Vich, ciutat situada entre mitg de dos escoles gregorians, Montserrat y Parra-mon, no s'hagi aprofitat de la relativa proximitat de qualsevol d'aquests dos centres d'educació artística musical litúrgica?»

«¿No són ben simpàtics a Vich els noms dels dos mestres pares Gregori Suñol y Maur Sablayrolles, que respectivament dirigeixen les dues escoles mentades?»

«¿No se'ls ha cridat ja pera presidir oposicions de soxantre, embla ab el fi d'introduirhi'l cants gregorià?»

«¿Es que a Vich hi falta estimul, y al demés personal de la Catedral no se'l considera prou apte pera apropiarse les melodies gregorians, no diré ab facilitat, sinó fins ab lluhiment?»

«¿No coneixem tots lo molt que valen individus com l'intelligent organista Mossèn Carbonell y el llorejat Mossèn Romeu, Mestre de Capella; l'entusiasta gregorianista Dr. Rovira y l'incansable canonge Dr. Collell?»

«¿Per què, doncs, a Vich s'hi han d'interpretar els manats y desitjos del *Motu proprio* de Pius X de diferenta manera que en les quatre catedrals germanes de Catalunya, Barcelona, Girona, Tarragona y Seu d'Urgell, que han admès *in totum* el cant gre-

gorià en ses funcions litúrgiques y en son reso de l'Ofici diví?»

Allí vaig sentir que's llegia'l llatí a la manera que llegim les llengües derivades d'ell, nomenades llengües romanes, y se cantava un cant pla ab molta forsa y tensió, quals crits no li comunicaven certament la suavitat de la pregaria fluida, tendra, dúctil, tal com se fa acompanyant el reso ab el cant de Sant Gregori.

Les paraules y expressions esdrújules, o que formen un peu dactílic com *Dominus, omnia, Patri et*, resulten o contretes en ses síl·labes, o sinalefades, lo que fa que expressions ternaries se pronuncin com si fossin binaries, y aixís, per exemple, en

1 2 3 4 5 6 7 8 9

l'hemístiqui *Glo-ri-a Pa-tri-et Fi-li-o*, que consta, com se veu, de nou síl·labes, se'l converteix en

1 2 3 4 5 6

hemístiqui de sis, dient: *Glo-ri-a Pa-tri et Fi-li-o*; la 2.ª y 6.ª per contracció, y la 4.ª per sinalefa; resultant d'això que si un resident pronuncia'l llatí com cal, detallant cada síl·laba, o donant-li a quiscuna sa quantitat prosòdica, y si altres les contreuen y sinalefen, la proporció de les *nou* síl·labes dels primers, contra les *sis* dels segons, produeixen una execució de conjunt gens uniforme; pert dit hemístiqui la claretat de detall, y el reso no's presenta hu, ab l'unitat que requereix el *una voce, dicentes*, per més que'l nomenem reso o cant a l'unissó.

No sé si ho fa que un hom, una volta té acostumat el salmeig gregorià ab tota sa soplesa, tot lo que no s'avingui a l'ideal que's té format de dit cant resulta poc suau, lo cert es que en va buscava aquell natural accés al *tenor* del salm, o a sa part recitativa, que li dóna'l petit disseny melòdic de l'*entonació* dels salms gregorians, acabada l'última nota de l'antífona que precedeix als mateixos, y del que'n prescindeix el salmeig del cant pla.

En va buscava la suavitat de les cadencies *diligentibus te, saliat te*, en els salms *Laelatus sum y Lauda Jerusalem* (el reso era de primeres Vespres de la Visitació de la Verge), que en lloc de fer coincidir l'accent secundari del text ab el principal o final de la cadensa melòdica, sentia que's practicava aquesta donant-li al text doble nota epentètica, contra lo que's practica a Solesmes, Parra-mon y Montserrat.

En va escoltava si's donava'l degut repòs de flexa romana al *a sagitta volante in die* y al *cadent a latere tuo mille* de les *Completes*, perquè'ls dos hemístiquis d'abans de l'asterisc dels tres de que's componen aquests dos versets, resultaven massa llargs pera juntarlos en un, sense que se'n ressentís la claretat de dicció. A mi'm fa l'efecte que contemplo'ls capgirells que dóna l'aigua al sortir del moli-

net que mou una turbina, per la gran pressió en que s'ha empenyut al passarhi, quan sento'l cant verament aborollat d'un chor que no canta ab les degudes regles de pausa y repòs.

Tots aquests buits no són encara tant dalerats com la falta que a un hom li fa la suavitat major que té la melodia del salmeig gregorià sobre'l del cant pla, y més que tot lo que's troba a menys són els himnes, que, com l'*Ave maris stella*, sempre s'esperen ab nova fiança y s'escolten ab nou plaer. També aquí vaig quedar fallit. Sort que al fi de les Completes vaig poder fruir d'una alenada d'aire pur ab el cant de la *Salve Regina, in cantu simplici*, que vaig poder sentir del repertori gregorià, lo que verament me va revifar. Encara que no resultés dita ni ab els matisos y suavitat de cadenses impossibles de demanar a un chor que fins després havia cantat a tota veu y a empentes, ab tot, jo'm deia: «¿Si'ls agrada la Salve gregoriana, per què no'ls salms y els himnes?»

Jo confio, ab tot, en que la Verge convertirà y salvarà dit chor sols per serli devot de cantarli aquesta pessa final en gregorià tots els dies. No en va s'invoca a la Verge Santíssima, segons diu Sant Bernat; y jo afegeixo: no en va l'invoca en gregorià un chor en pes.

Prengui'l tren de les 5'30, arribant aprop de les set a Ripoll. Prompte vaig traspasar els 10 kilòmetres de carretera que separen Parramon de Ripoll, els que fou precis recórrer ab un dels cotxes que van a Ribes. Aquesta carretera serpenteja sempre per les vores del riu Freser, quals aigües són aprofitades continuament per les moltes fàbriques que s'han construït en tota sa extensió, donant vida a poblacions de l'importància de Campdevànol y a nombroses colònies que prompte constituïran nous pobles.

A un o dos kilòmetres abans d'arribar a Ribes, y a distància d'uns 500 metres una de l'altra, s'hi troben les tres conegudes fondes de La Corba, Parramon y Montagut.

Parramon ocupa'l punt més pintoresc y espayós de la canal del Freser. Voltat d'un bonic parc ab petites avingudes d'acacies, sàlzers y abets, se troba front a front d'una pendent de montanya que recorda les vores del deliciós Meuse desde Namur a Dinant a Bèlgica. Llàstima que la fonda, no despreciable com a tal edifici, no's converteixi en el famós monestir de Maredsous, que'ls monjos hi tindrien lloc y dependències més a propòsit.

Els baixos de l'edifici queden ocupats per la sala del Capítol, rebedor y refectori dels hostes y exercitants, que s'ha d'aprofitar al mateix temps pera biblioteca. El menjador de taula rodona, que

era'l més modest, es avuy el refectori dels monjos: ell es prou espayós pera contenir els 40 o 50 comensals que s'hi asseuen encara, y, si convinqués, ne podria encabir un ters més. El menjador principal ha quedat convertit en capella. El quadrilàter que forma està partit per un petit envà d'un metre d'alçada; l'una part s'habilita pera chor de la Comunitat, l'altra se destina als fidels que freqüentment assisteixen a sentir el cant gregorià. En les festes el concurs d'aquests es forsa més crescut. L'edifici se compona de tres pisos, dividits en celdes, y cada un d'ells té una espayosa galeria, que mira al Freser y al pintoresc panorama ja descrit.

A l'hora que arribava a Parramon (les 8'15 tarda) s'hauria dit que era una masia o gran casal cuidat sols per dos guardians. Tota la Comunitat se n'havia anat a descansar feya quinze minuts. Sols els pares Mauro y Adeodat, els dos campions fotògrafs del nostre *Còdex* de Sant Feliu de Girona, m'esperaven pera ferme'ls obsequis. Els hi siguin grans mercès y recompenses del cel de recullir a un pelegrí.

Desde'l dia següent, en que quedí admès com un d'ells, vaig poder seguir tots els actes de la Comunitat. Això'm donarà ocasió de poder descriure son genre de vida, que es lo que'm proposo fer en el nombre següent.

MIQUEL RUË, PBRE.

(Seguirà)

GABRIEL FAURÉ

A l'amic F. Lliurat

FA un any que un crític de Madrid declarava, desde la revista *Por esos mundos*, que «en Gabriel Fauré no ha sigut may considerat com artista de gran alsària dintre l'art musical». Era aixís víctima d'aquella preocupació o prejudici romàntic segons el qual no tenen verdadera grandesa no més que les obres de gran efecte, les obres teatrals, les obres destinades al gros públic. Jo entenc, al contrari, que existeixen coses exquisides preferibles de vegades a les de més potencia, perquè, segons deya'l poeta De Pommaïroles, «la perfecció les acaba y les fa sagrades».

Voldria provar aquí que en Gabriel Fauré es potser el més gran músic francès de la nostra època y que dins el camp limitat ahont se complau es tant digne d'admiració com els més grans capdavaners de les escoles estrangeres: Strauss a Alemanya, Glazounow a Rússia, Gilson a Bèlgica y Pedrell a Espanya.

* *

El pare Franck, l'autor de l'epopeya les *Beatituds*, fou el quefe venerat y el mestre innegable de tota la jove generació de simfonistes o melodistes francesos, els quals estan ara dividits en capelletes diversament interessants, però ab tota certesa originals. En Franck no conegué l'esclavitut wagneriana: en mitg de les complicacions polifòniques sapigué conservar un sentit molt ample y molt fecon de la melodia; encara millor que en Wagner, resucità, además, en els chors de les seves *Beatituds*, per exemple, l'expressivisme dels místics del *sigle XVI*. Però la seva obra, malgrat això, devia restar aïllada. En efecte, el seu deixeble directe, l'hereu actual de la tradició franckista, en V. d'Indy, es un auster y melancòlic montanyès, d'una feconditat melòdica bastant dubtosa y d'una angulositat armònica... que no ho es gens, al contrari. Lo que nosaltres qualifiquem d'*efusió* franckista sembla estranger... a l'*Extranger* mateix, per exemple. Els demés quefes d'escola, en Debussy y en Dukas, busquen, l'un l'arabesc musical y les construccions extra-fines de les sonoritats, l'altre la complicació simfònica y el colorit instrumental. Però heus-aquí que molts remarcaren, tot d'un plegat, en mitg dels demés artistes, a un cert músic «a ulls d'arcàngel», que's presentava sempre discretament, però sense dureses ni angulositats; un músic *de camera*, de saló, de concert, de tota festa elegant, fina, aristocràtica, y, pera dirho en una paraula, francesa.

* *

En efecte, en Fauré era'l continuador d'en Franck. Aquella efusió tant dolça de la melodia, «aquell amor de les notes entre elles», el tornavem a trobar en l'obra delicada y corprenedora d'en Fauré. Devegades fins l'identificació era completa: l'intermedi orquestal de *Shylok*, els *cambis de teclat*, si aixís puc expressarme, del *Nocturn en re bemol*, y la darrera variació del *Tema y variacions* pera piano, són del més pur y més sincer franckisme, y potser fins ab més perfecció sostinguda.

Però en Fauré no podrà pas limitar-se, anc que sense volguer-ho, a seguir les petjades d'en Franck. Aquell do inapreciable de la melodia'l transportà, doncs, a la música *de camera*, que conreuà segons maneres noves y essencialment franceses.

Y això no vol pas dir que en Fauré no hagi escrit no més que pels delicats: la seva obra es nombrosa y variada y el teatre l'atrau devegades. Citarem, per exemple, la *música d'escena* pera'l *Caligula*, d'en Dumas pare, pera'l *Shylok*, d'Harcourt, y el superb *Prométhée*, que triomfà a Orange.

En Fauré es també un simfonista de primer ordre: la *Suite d'orchestre*, el *Naixement de Venus*, la *Simfonia* y la seva deliciosa *Suite* pera'l *Pelléas y Mélisande*, ho proven ben plenament. Podriem també parlar llargament del seu admirable *Requiem* pera solos, chors, orga y orquesta, un xic pagà, sens dubte, però ben persuasiu y ben gros. Aquest *Requiem* ens portaria a examinar, si l'espai no'ns manqués, la música religiosa d'en Fauré, organista sense igual y improvisador meravellós: el seu *Cantic*, de Racine; els seus himnes *Maria mater gratiæ*, *Ecce fidelis*; els seus dos *Tantum ergo*, l'*Ave Verum* y el *Salve Regina*, són tots ells plens del sentiment religiós més delicat y emocionant.

* *

Però la verdadera gloria d'en Fauré la trobarem sobre tot en les obres pera piano y en les seves *Melodies*.

S'ha comparat certes *Barcarolles*, *Valses-Caprices* o la *Mazurka*, ab obres del mateix genre d'en Chopin. El paralel es bastant exacte. La mateixa fantasia somniadora, la mateixa vida rítmica, idèntics efectes de sonoritat, y, per fi, una mateixa llibertat y flexibilitat de factura se descobreixen, en efecte, en abduques produccions. Emperó en Fauré, més modern, es encara més refinat, y jo conec una certa *Barcarola* en *sol bemol major* que en Chopin hauria perfectament firmat. Pera'ls que vulguin conèixer particularment les obres pera piano del músic que'ns ocupa, citaré encara les sis *Barcarolles* y els sis *Nocturns*, la molt deliciosa *Pavane* y la *Siciliana*, el *Tema y Variacions* (de lo millor que ha escrit en Fauré), y, en fi, la soperba *Balada* ab acompanyament d'orquesta, que l'Alfred Cortot estrenà darrerament ab tant d'èxit, etc., etc.

Un segon paralel s'estableix, a propòsit de les *melodies*, entre en Schumann y en Fauré. Aquest me sembla menys exacte.

Sense cap dubte en Schumann y en Fauré han musicalisat els més deliciosos poemes que han sortit dels seus idiomes respectius; sense cap dubte la melodia faureana, com la schumanniana, es sempre *declamada* y infinidament rica. Però no veig que aquesta senzilla semblansa hagi pogut autorisar a ningú a dir que en Fauré es el Schumann francès. El *lied* de Schumann es quasi sempre una història, una llegenda, un fragment d'epopeya psicològica (els *Amors d'una dona*, per exemple). La seva armonisació, meravellosament clara, flexible, plena de color, es en definitiva relativament senzilla. Hermosa, atractiva en sos menors detalls y conduida sense esforços ni *forat* injustificat fins a la darrera nota, aquesta armonisació constitueix el

choros que comenta l'acció y l'informa. La melodia faureana es ben diferenta. Declamant poemes forsa extrany, que expressen un estat d'ànim de vegades indefinit, de vegades malsà, però sempre subtil, no es una veu que parla ab la seva harmonia, sinó que forma un tot ab ella. Impossibile separarles: Llegiu, per exemple, *Le parfum impérissable*, y trobareu desseguida que aquí'l melos y l'element armònic estan verament fosos plegats. Aquesta extraordinaria compenetració de la veu ab la seva harmonia es verament única. Fins en el mateix Wagner veyem perfectament que la melodia neix de la simfonia. En les obres schumannianes, al contrari, es la melodia que inspira la resposta del *choros*. En Fauré reuneix aquests dos elements tant diferents en la més estreta abraçada. Això es nou.

L'impressió que deixa una melodia d'en Fauré com la que acabem de citar, es de la més absoluta senzillesa, y, no obstant, la subtilitat del seu art es ben gran. Es l'expressivisme portat fins a un punt desconegut fins ara. Es precis estudiar les melodies d'en Fauré una per una, ratlla per ratlla y, sobre tot, paraula per paraula, pera donarse compte de l'incomparable *inteligència* d'aquesta música.

En Fauré ha escrit una cinquantena de melodies, reunides en dos reculls (y en diferents tons). Qui no'n coneix alguna? Quina es l'aficionada francesa que no hagi provat de fer malver *Les Berceaux*, *La Mandoline* o *Les Roses d'Ispahan*? Lo mateix que quan se tracta de la música de Chopin, es de *bon ton*, entre'ls falsos melòmans, donar un caràcter dramàtic y romàntic an aquestes melodies delicioses. Es un contrasentit que na Jeanne Arger s'ha encarregat de corregir.

Per damunt de totes aquelles melodies, y com coronament de la carrera artistica d'en Fauré, pot colocarshi *La Bonne chanson*, especie de petit drama líric, recopilació de nou melodies, unides entre elles pel desenrotllament del mateix nombre de temes meravellosament expressius que's reuneixen en l'últim número del recull (*L'hiver a cessé*) y esclaten esplèndida y definitivament. *La bonne chanson* es pera mi una pura meravella; una meravella de la qual pot sobre tot sentirsen orgullosa la moderna escola francesa.

Jamay la compenetració que jo indicava fa un moment, entre la melodia y l'harmonia, no apareix més visiblement que en aquest recull incomparable, ahont tot es digne de ser admirat. Però no oblidem que's tracta d'una obra d'art refinada que solament l'*élite* es capàs d'apreciar plenament. Es això un obstacle al seu valor universal? Els mateixos drames wagnerians són populars?

*
*
*

La gran qualitat d'en Fauré es la seva senzillesa; senzillesa aparent, obtinguda per la més exquisida subtileza dels medis empleats. Se li pot donar, doncs, el nom de Racine de la música francesa. Tot es clar y fàcil en el seu estil. L'expressivisme més intens va sempre unit a la forma més perfecta, la forma que respon més al nostre ideal francès.

En Wagner deya: «Qui abandona'l sentiment de la tonalitat està perdut». En Fauré modula continuament, y pel «camí enganyador», segons diu *La bonne chanson*, ens condueix vers les tonalitats més allunyades de la tonalitat primitiva ab una seguretat de mà verament miraculosa. Li agraden els modes menors, com an en Franck, però buscant preferentment les dolsors velades dels bemols, al contrari del seu predecessor, mentres que an en Wagner li agradava la franquesa y la persistència de les tonalitats majors. En general, l'estil d'en Fauré, tot y essent el d'un mestre, no es jamay pedant, y la polifonia tant suau y tant subtil que'l constitueix es sempre clara y deliciosament cantant.

En Fauré, afegiré encara pera terminar, representa pera nosaltres l'exemple més acabat de les «virtuts franceses», y es baix aquest títol que he volgut presentar-lo al públic català. No ha recorregut al folk-lore nacional: perxò la seva música no es pas *popular*, com ho serà algun dia la de l'ilustre Pedrell, a qui jo saludo ab admiració y carinyo. Però l'esperit que anima la seva obra es essencialment el de la seva rassa. Heus-aquí per què l'*élite* intelectual de Fransa la declara seva y l'aplaudeix. En el moment en que la transformació social va a realitzar-se, bo es que l'*aristocràcia* proclami la seva vitalitat moral y sentimental: l'escriptor Maurras, el pintor Henri Martin y el músic Fauré són els tres aristòcrates de les lletres y de l'art francès.

HENRI COLLET

LA MÚSICA A TOLOSA

QUAN vaig anar a Tolosa, fa dos mesos, en companyia del senyor Cabot (un company de viatge ideal, immillorable), vaig pensar desseguida que aprofitaria la meua estada en aquella hermosa y molt hospitalaria ciutat pera pèndreli'l pols, musicalment, y oferir després el resultat de les meves observacions als llegidors d'aquesta REVISTA. Malhauradament, poca cosa vam sentir a Tolosa, fóra dels escassos fragments musicals que acompanya-

ven l'*Electra*¹, de l'acte de *Samson y Dalila* y d'alguna altra cosa que sentirem en el Teatre del Capitoli (una sala d'espectacles deliciosa, propietat de la vila), del concert de nit organitzat en un dels jardins de Tolosa, y, en fi, fóra també de les *incontables marches* que escoltàrem per places y carrers... A judicar solament per lo sentit, ens fou, doncs, ben difícil orientarnos. Volent, no obstant, satisfer la nostra curiositat, varem demanar algun *tuyau* al senyor Crocé-Spinelli, director del Conservatori de Tolosa, que era, com ja's comprèn, el més indicat pera informarnos. Heus-aquí un extracte de lo que ens digué y de lo que acaba d'escriurens.

* *

Es impossible parlar de la música a Tolosa sense ocupar-se desseguida d'en Crocé-Spinelli, ja que es an aquest artista que es degut tot lo que's fa de bo, musicalment, en la ciutat que'ns ocupa. Abans d'arribar a Tolosa l'esmentat mestre (deixeble del Conservatori de París y *Prix de Rome* del 1897), l'anarquia més completa regnava, segons sembla, en la molt bella ciutat. El Conservatori mateix, més que una escola de música, semblava més aviat lo que l'actual director qualifica pintorescament de *pétaudière* (que ve a ser, lliurement traduït en català vulgar, una mena d'olla de grills hont tothom crida). Calia, doncs, un artista jove y d'empenta pera canviar tot allò. Es lo que comprengué'l Ministre d'Instrucció Pública y de Belles Arts a l'enviar a Tolosa al mestre Crocé-Spinelli (fou nomenat director l'any 1902). Aquest, després d'organitzar convenientment el Conservatori, fundà desseguida la «Societat de Concerts del Conservatori de Tolo-

1) Es impossible descriure la bella, noble y fonda impressió que despertà en nosaltres la soperba creació de Sòfocles. Ja havíem vist altres obres del mateix autor (a París, a la Comedia Francesa), però ignoràvem lo que guanyen aixís a l'aire lliure. Perquè guanyen, no hi ha pas cap dubte. En un teatre tancat (y això pensava, fa poc, oïnt y contemplant l'*Electra*), l'acció sembla sempre representada. A l'aire lliure, al contrari, ens apareix desseguida com quelcom de viu, de ben viu, que sembla sortir de la mateixa naturalesa que'ns envolta. Això es tant veritat que, en el primer cas, y malgrat tot el talent dels actors pera obtenir el més alt grau de naturalitat possible, no logren quasi jamay sustreurens a l'influència de tot lo convencional que contemplem. A l'aire lliure, ben al revés, tot ajuda, espontaniament, a impressionarnos. Quan representaven l'*Electra* a Tolosa, el temps era rúfol, desagradable, el cel era gris y els arbres se gronxaven, s'agitaven... Com si això no fos suficient, fins algun tro esclatà mentre la tragedia's desenrotllava. Ara bé: es impossible descriure tota la bellesa, tota l'expressió que aquesta serie de casualitats afegien — *subratllant-la* — a l'obra de l'artista. Semblava que tot lo que'ns rodejava vegés y sentís també, com tots nosaltres, la tragedia representada. — En tot això pensava, no fa gaire, mentre contemplava la silueta incomparable de Madame Silvain destacantse, soperba, sobre'l verd dels arbres.

sa», que's troba avuy en un estat per demés florent y que desde'l Novembre de 1902, en que fou creada, ha ja executat la *Novena*, de Beethoven, la *Damnatíon de Faust*, *Romeo y Julieta* y la *Simfonia Fantàstica*, de Berlioz, el *Manfred*, de Schumann, etcètera, ademés de les simfonies clàssiques y de les obres capdals de les modernes escoles francesa, alemanya, russa y escandinava.

Aquesta societat de concerts, com ja havem indicat, triomfa avuy per complet. (*Nous sommes heureux et nous avons maintenant tout le monde pour nous*, m'escriu el senyor Crocé-Spinelli). Pera ajudar a cobrir els seus gastos cobra una subvenció del Govern de 2.000 francs, el Municipi li deixa'l Teatre del Capitoli, y, cosa extraordinària, els accionistes se reparteixen beneficis després de cada concert.

El Conservatori's troba també en excelent estat, segons sembla. El componen 40 professors y hi assisteixen 325 alumnes. Aquest any els antics deixebles d'aquest Conservatori han obtingut, a París, 5 primers premis, 3 segons y 3 primers accèssits, mentre que en 1904 obtingueren no més que un accèssit y 2 medalles. El progrés es, doncs, evident.

Respecte als Orfeons y *Harmonies* (com diuen a Fransa), que estaven fins fa pocs anys completament desunits (y això a un tal punt que quan s'havia d'efectuar algun gran festival en el qual havien de pendrehi part tots junts no sabien com fers-ho pera escullir director, ja que'l que indicaven els uns el rebutjaven els altres), viuen ara en la més perfeta germanor. De les 14 societats corals y de les 4 *Harmonies* de Tolosa, en Crocé-Spinelli n'ha fet una «Unió de les Societats musicals de Tolosa», de la qual es ell president, y que ell dirigeix. Totes aquestes societats van juntes, quan convé, però conserven, no obstant, la seva autonomia. *Tout va, donc, pour le mieux, dans le meilleur des mondes!* Y heus-aquí com en Crocé-Spinelli pot reunir, quan li convé, una massa coral de 500 cantaires y un conjunt de 180 instrumentistes.

* *

Això es lo que m'escriu, entre altres coses, l'amable y molt distingit director del Conservatori de Tolosa.

F. LL.

ARTISTES Y COMERCIANTS

Hi ha dugues menes de músics compositors: els que no senten cap altre goig tant intens, y inútilment intentarien buscarli parella, com el que produeix la fixació en les ratlles del pentàgrama de tot l'amor de la seva ànima transformat en sons musicals, espontania y desinteressadament, y els que, no tenint gens o ben migrada idea de l'art que conreen, glateixen únicament pera satisfer la grollera sensualitat de gustos estragats, perquè'ls es ben pagat, y ab torna. Els primers són els veritables artistes, els assistents al temple de l'art en qualitat de sacerdots de la bellesa; fervorosos adoradors de l'art diví com a homes il·luminats que han tastat els sublims goigs que d'ell dimanen, pera sempre més devots d'aquest diví, sublim art... Els segons, els músics comerciants, són els mercaders del temple de l'art, d'ont haurien de llessarse ignominiosament; són marxants que trafiquen ab els dóns més sants ab que'ls ha enjoiat la naturalesa, fent comers, industria y usura del favor que'ls dispensen les muses, profanant els lliures dóns de son interior, els més preuats...

Cal no confondre l'artista-compositor ab el compositor-comerciant.

L'artista-compositor crea l'obra d'art pera satisfer la necessitat pera ell irresistible, puix en la seva satisfacció hi troba'l felis deslliurament de la seva ànima. L'idea musical batega en son interior, lluint tant pera naixer a la vida, pera exteriorisarse, y l'artista condueix tots sos esforços a l'obtenció de la forma que l'idea musical demana, recullint frisa y cuidadosament el sentiment que a dolls l'amara, portant al pentàgrama tota l'emoció que fonament el corprèn, fins obtenir la fidel traducció del seu estat d'ànima... Es l'angoixa, el sofriment del part, com diu en Nietzsche: «l'obra d'art ha nascut: ella es el fi que's proposava l'artista», es tota l'ànima del seu creador, es l'expressió del sentiment que l'amarava al crearla, es la traducció fidel de les emocions sentides, l'exteriorisació de tot el seu esser, la transmissió acomplida del seu esperit. L'artista se sent satisfet: ha creat l'obra, y aquesta es lo que ell volia que fos; la satisfacció que això li produeix es el premi que té en més estima.

El compositor-comerciant també fa música pera satisfer una necessitat: la del guany material, despreciable a tot verdader artista. El compositor-

comerciant fa música com seria usurer, manobre, sastre, investigador de l'hisenda, si aixís hagués encaminat sos primers passos cap a la resolució del problema de la vida. Fa música pel seu públic; públic ignorant, de paladar gens refinat. Per això no busca'l sentiment musical, sinó la sensació del sò; no espera res de l'emoció artística, y si tot d'un engrescador enlluernament; s'aparta de procurar la traducció d'un veritable estat d'ànim, perquè sab que l'èxit de la seva obra dependrà de si provoca o no un entusiasme de nervis. Per això afalaga la sensualitat de les masses ignorants en art, servint-los insubstancials y verinosos aliments pera la seva ànima masella, insubstancials y verinosos, però per lo mateix gustosos als paladars estragats. Les seves obres són un despreciable medi pera arribar a un fi miserable; s'ha prostituit pera obtenir un segur guany; ha llençat el gran art sobre l'immundicia pera que li servis d'escambell pera abastar unes monedes. La seva obra es ell mateix: es la satisfacció de les seves baixes aspiracions, l'expressió de la seva miseria, l'exteriorisació de l'insaciable set de guany que l'alenta. El compositor-comerciant se sent satisfet: ab la seva obra ha obtingut lo que ell volia: ha prostituit l'art, això sí, però ell s'ha enriquit.

L'artista serà ditxós ab el seu art, y, com diu en Wagner, li serà permès morir-se de fam reconeguent; el músic-comerciant fins podrà dur una vida de *nabab*, però no podrà fer callar el rosec de la seva maldat de cor. El verdader artista podrà veure infructuosos tots els seus esforços encaminats a sortir-se de l'obscuritat, però'l mercader d'art veurà execrat el seu nom, com un ser immond se sentirà tractat, y definitivament el seu nom serà tret d'entre'ls gloriosos dels bons. L'artista fruitrà de les emanacions sublims d'un art emocionant, el marxant d'art no podrà sustreures a la pena reservada als que profanen y deshonen l'art sublim.

L'artista pot ben aplicar les paraules del poeta al músic comerciant: «Pera ells seran les cullites, però nosaltres fruitrem les visions enlluernadores; pera ells els graners vessant: pera nosaltres la visió de les espigues gronxantse com daurada cabellera; pera ells els fruits de la terra, però pera nosaltres les flors; pera ells l'aspror dels terrossos: pera nosaltres els paisatges y els núvols color de rosa.»

Ja ho diu en Tolstoi: fins que s'hagin llençat els mercaders del temple, el de l'art no serà temple.

J. B. ESPADALER

Sant Quirce de Besora, 25 de Maig de 1907.

CONCERT DE GALA

AL PALAU DE BELLES ARTS

El dia 7 del mes que som va celebrar-se en aquest palau un concert dedicat a l'oficialitat del creuer xilè *Ministro Zenleno*, que per uns dies va ser a Barcelona.

La primera part del programa estava confiada a l'ORFEO, el qual executà les següents composicions: *El Cant de la Senyera*, Millet; *Montanyes regalades*, Sancho Marraco; *Fum, fum, fum*, Pujol; *La Sardana*, Borràs de Palau; *L'Emigrant*, Vives; *Els Xiquets de Valls*, Clavé; *La Mare de Déu*, Nicolau; *Cantiga de Labors a Santa Maria*, Pedrell, y *L'Aucellada*, Jannequin.

Després d'haver cantat l'ORFEO, la Banda Municipal interpretà les diferents pessas que constituïen la segona part.

El concert va veures forsa concorregut y el públic aplaudí ab entusiasme les composicions que'l composaven, especialment *La Mare de Déu*, que féu repetir, y l'*Himne* nacional xilè, ab que terminava'l concert.

SARDANES

La notable cobla «La Principal», de Peralada, donà'l dia 5 dels corrents, en el nostre estatge, una audició de sardanes que van ser ballades ab veritable fruïció per una grandiosa concurrència que ompli de rotllos totes les sales del nostre local.

Ab la pulcritut y bon gust propis d'aquesta renomada cobla, va executar-se'l programa següent: *La Forada*, Lopez-Franch; *El Rossinyol*, Serra; *A la plassa*, Morera; *Riallera*, Pujol; *Records de ma terra*, Serra; *Festeig*, Lopez-Franch.

Els aplaudiments dels dansaires van obligar a la cobla a repetir *Festeig*, d'en Lopez-Franch; *Records de ma terra*, d'en Serra, y, pera complaure'ls del tot, a tocar fóra de les anunciades *El Mestre*, d'en Pujol.

BARCELONA

Palau de Belles Arts. — El dia 19 de Setembre tingué lloc la prova oficial de les orgues elèctriques d'aquest Palau novament reformades, havent organitzat un concert a dit efecte'ls senyors D. Eusebi Daniel, D. J. M. Ballvé y D. J. Soler, membres de la comissió tècnica nomenada per l'Ajuntament.

La sessió fou un xic accidentada: començada ja ab notable retràs, encara no havia terminat la primera pessa del programa, escullida aposta pera posar a prova'ls «pulmons» de l'instrument, quan un accident sobrevingut al motor elèctric que fa funcionar les manxes va interrompre malhauradament l'execució, seguint un intermèdi forsós interminable. Per fi's reprengué la primera part, que anava a càrrec del mestre Daniel, qui va executar ab sa reconeguda serietat y pulcritut: *Choral*, de Bach; *Aria*, de Handel; *Marxa religiosa*, de Gigout; 2.ª *Rapsodia*, de Saint-Saëns; *Balada Catalana*, de Daniel, y una enginyosa improvisació sobre *Els tres Lambors*. L'hora inusitada en que acabà la primera part ens va privar de sentir la segona, que incloïa algunes composicions originals del senyor Ballvé.

Respecte de l'orga, no'n podem formular un judici precís, perquè l'instrument està tot just *embastat*, faltantli encara molt pera estar del tot llest; la sonoritat plena'ns va semblar bastant agradable, però no poguerem apreciar bé'ls jocs detalladament a causa de l'estat de desafinació en que's troben molts d'ells: la petita orga d'eco resultava particularment agre. Com hem dit, encara manca molt per fer, y això'ns fa esperar que s'aniran corregint certes imperfeccions de mecanisme, y que s'anirà completant ab acert el nombre de jocs, sense oblidar alguns de mutació indispensables pera executar la música antiga pera orga: per exemple, la *tercia* y el *nazard*, com demanava Bach en son projecte de reforma de l'orga de Mühlhausen, «a fi de poder compondre una bella *sesquialtera*».

Els dies 22 y 24 el mestre Alexandre Guilmanet va donar dos concerts d'orga que foren verament un aconeximent musical en aquest país, ahont tant rarament ens es donat sentir dignament tractat al rey o, segons frase de Berlioz, al pontífex dels instruments.

Seria tasca superflua fer l'elogi del mestre Guil-

mant y ponderar son talent excepcional, que'ls anys no poden debilitar després de sa carrera triomfal. Millor que nosaltres parla sa celebritat universal y l'admiració y respecte que tothom, sense distinció d'escoles y sistemes, li professa a Fransa, ahont es avuy considerat mestre indiscutible de la bona tradició de l'orga. Déu fassi que a l'escoltarlo ab devoció haguem sabut treure profit de ses ensenyances!

Els programes d'abbós concerts foren els següents:

1.er dia: *Toccatà y Fuga en re menor*, Bach; *Marxa Nupcial*, Guilmant; 3.ª *Rapsodia*, Saint-Saëns; *Fuga*, José Lidon; *Gavola*, P. Martini; *Elevació*, Guilmant; *Fuga en sol*, Krebs; *Andantino*, Chauvet; *Fanfare*, Lemmens; *Improvisació*; *Gran Chor alla Händel*, Guilmant.

2.^{on} dia: *Sonata VI*, Mendelssohn; *Marxa Nupcial*, Guilmant; *Gavola*, P. Martini; *Concerto en fa*, Händel (ab orquesta, dirigida pel mestre Nicolau); *Marxa fúnebra y Cant seràfic*, Guilmant; *Preludi y Fuga en la menor*, Bach; *Primera Simfonia* (ab orquesta), Guilmant; *Caprice en si b*, Guilmant; *Gran Chor*, Salomé.

Totes les pessas dels programes foren molt aplaudides, especialment les que podien esser més fàcilment compreses tot seguit, com la *Gavola* del Pare Martini, delicadament registrada, que hagué de repetir-se'ls dos dies. La *Simfonia* fou coronada ab una grandiosa ovació que sols va cessar a l'ésser reprès l'últim moviment, valent y brillant. Però nosaltres aon més admiràrem al venerable mestre fou en les obres de Bach, que digué ab una serenitat y elevació admirables, de l'única manera que's poden dir sense profanar el geni de l'immortal organista d'Arnstadt, Mühlhausen y Weimar; aixís mateix l'admiràrem en l'hermosíssima *Sonata* de Mendelssohn, de la que'n fa una creació, en el deliciós *Concerto* de Händel, y en les superbes fugues de Lidon y Krebs.

També poguerem admirar al compositor en ses obres forsa inspirades, de factura distingida, y sobre tot recomanables per estar meravellosament escrites pera l'instrument.

Un mot sobre en Guilmant com a improvisador, en qual art n'es mestre consumat. En el primer concert va improvisar sobre'l tema del *Comle l'Arnau*, que li fou donat explicantli al propi temps el caràcter fantàstic y sobrenatural del legendari cavaller. L'improvisació fou un petit poema: el mestre va comensar desgranant armonies atrevides, tètriques y sinistres, en consonancia ab l'argument que l'inspirava, torturant y estrafent el tema, fins arribar a uns brillants fugats; després noves combinacions, y el tema, feble, vensut, esvahintse l'exal-

tació de la llegenda. Acabat el segon concert, el mestre, a petició d'un agrupament d'admiradors, va accedir a improvisar sobre *La Mare de Déu*, atemperant sa fantasia a l'ingenuitat y tendresa de la cansó popular. — V. M. DE G.

Teatre Principal. — Tal com havíem anunciat, el dissabte dia 21 va inaugurarse la temporada de 1907-1908 ab l'estrena del conte líric en dos actes, *Joan de POs*, lletra del poeta Apeles Mestres y música del mestre Enric Morera.

La nova obreta, plena de fantasia y bon humor, entrà de ple en el gust de l'auditori, el qual va celebrar molt els acudits y l'original varietat de tipus, aixís com el delicat treball del músic, que's recomana per son sabor catalanesc y per l'ingenua inspiració dels motius. Entre'ls números més escayents mereixen citarse'ls principals fragments d'orquestra sola (preludi, melopees y ballet); el chor d'introducció; el duet chorejat del segon quadro, molt aixirit y de ritme franc; y els dos alegroys conjunts del quadro darrer.

La presentació escènica, vestuari y decorat, mereix elogi per son bon gust, y aixís mateix el desempeny, molt encaixat en son conjunt.

Altres obretes de menor importancia s'han estrenat en el propi teatre, obtenint totes elles l'aculliment més franc. Això ha permès variar continuadament el programa del cartell y mantindre aixís l'interès de l'espectacle tots els dies.

Pera'ls dies 8, 15, 22 y 29 d'Octubre estan anunciats quatre grans concerts simfònics que constituïràn la tercera serie de la «Orquesta Filarmònica Barcelonesa», dirigida pel mestre J. Lásalle.

L'Eco de Catalunya. — Tal com estava anunciat, aquesta societat choral va donar un concert en l'estatge del «Centre Popular Catalanista» de Sant Andreu de Palomar, a les cinc de la tarda del primer diumenge de Setembre, en honor als senyors padrins de la Senyera y en obsequi als socis protectors, baix la ferma batuta del director en Joseph M.ª Comella y ab la cooperació del mestre en Ramon Puig. El programa que s'executà es el que segueix: Primera part: *L'Eco sagrat*, Comella; *La non non dels papellons*, Pujol; *Els primers freds*, Morera; *Himne*, Millet; *L'Emigrant*, Vives; *Els Xiquets de Valls*, Clavé. — Segona part: *Negra Sombra*, Montes; *Cansó de taverna*, Mendelssohn; *Les tres flors*, Calduch; *Els mals companys*, Lambert; *Si a Déu plau*, Mendelssohn; *La filla del Marxant*, Comella; *Primavera eterna*, Morera. A més, els socis choristes senyors J. Sitjà, J. Bogunyà y J. Loza varen cantar molt correctament les cansons *Vora la*

mar, Agnès Armengol; Teresa, Biscarri, y l'aria de *La Marseillesa*, Caballero, acompanyades al piano pel professor senyor Montcalp. Tots varen esser molt aplaudits.

Fou tant gros l'entusiasme per part del distingit públic que escoltava les composicions tant ben cantades del seu triat programa que pera acallar els aplaudiments hagué de repetir la *Cansó de taverna* la secció d'homes, *Les tres flors* la secció de noys, y a més se cantà fòra programa *Brindis del Rhin*, de Mendelssohn.

Acabà'l concert ab *Els Segadors*, cantat per la secció de noys, responnent tot el públic ab gran entusiasme.

Lo mateix als mestres que als choristes, endressen desde aquestes planes la nostra coral enhorabona, tot encoratjantlos pera que prossegueixin en aquella barriada la seva tasca educativa ab el mateix entusiasme que fins ara ho venen fent.

Orfeó Gracienc.—La notable institució coral que dirigeix en Joan Ballcells va ferse aplaudir novament el diumenge 22 del corrent ab motiu del concert que pera festejar el 52 aniversari de la seva fundació celebrà en son local de Gracia la Congregació de Maria Immaculada y Cort Angélica de Sant Lluís Gonzaga.

El programa que desempenyà ab son acostumat bon gust l'«Orfeó Gracienc» era, a poca diferencia, el mateix que féu sentir el dia 15 d'Agost en el Teatre Modern. Res més havem d'afegir, doncs, a lo dit en nostre número anterior respecte als mèrits que caracterisen a l'esmentat chor. Fem menció solament del nou èxit que obtingué aquest dia, ben senyalat per cert si tenim en compte'l nombre de pessets que's repetiren. Aquestes foren: *El Mestre*, de Pecanins; *Els Xiquets de Valls*, de Clavé; *Adéu, germà meu*, de Waelrant, y *Pregaria a la Verge del Remey*, de Millet; però mereixen senyalar-se, además, per sa cuidada execució: *Calma de nit*, de Saint-Saëns; *Montanyes regalades* (solo per la senyoreta Bayés), de Barberà; *Cansó de l'Estrella*, de Coll; *Unha noite na eira do trigo*, de Montes, y *Aucellada*, de Jannequin.

El concert acabà ab l'himne *Els Segadors*, després del qual se dedicà a l'orfeó una llarga y ben merescuda ovació.

Orfeó «Bell Montseny».—El dia de la festa major del Poble Nou, l'aplaudit orfeó que dirigeix molt encertadament el mestre Concordi Gelabert donà, ab la cooperació de l'orquestra «Fatxendes», dirigida pel mestre Casademont, un bonic concert en el local de l'Ateneu Democràtic Regionalista, que merescué de la concurrència que hi assistí l'aculli-

ment més falaguer. L'Orfeó hi cantà en la primera part: *Déu vos guard*, himne, Gelabert; *Cansó del Trovador*, N. Freixas; *Els tres Tambors*, Lambert; *El Rossinyol*, Mas y Serracant; *Serenada*, Otto; *L'Emigrant*, Vives; *Cansó de taverna*, Mendelssohn; y *La cansó del taper*, sardana ab orquesta, Casademont. En la segona part, les dugues seccions alternades cantaren: *Retreta*, Rillé; *Els Xiquets de Valls*, Clavé; *Riera avall*, Lamote de Grignon, y *La non non del Jesuset*, Jaques-Dalcroze, y, plegades, *Salut als Cantors*, Thomas; *La Patria nova*, Grieg, y *Els Segadors*, Comella.

Totes les pessets foren aplaudides xardorosa-ment, però d'una manera especial, entre altres, *L'Emigrant* y *La Patria nova*, les quals tingueren de repetir-se pera complaure'ls desitjos de l'auditori.

«Foment Artístic Autonomista» de Sans.—La secció Orfeó, composta de les dugues seccions de senyorettes y homes, celebrà'l primer de Setembre un important concert, dirigit pels mestres Esteve Jover y Blay Net, ab la cooperació de la professora na Javiera Teixidor. El nombros públic que omplia'l saló del centre festejà ab sos aplaudiments la bona tasca dels cantors, enduentse del concert una impressió de les més agradoses.

El variat y escayent programa comprenia les següents obres: *Salut als Cantors*, Thomas; *L'Hivern*, Kun-Ken; *Plany*, Morera; *Les flors de Maig*, Clavé; *Ave Maria*, Gounod; *Als petits infants*, C. Franck; *La gata y en Belitre*, Pujol; *Cansó de Maig*, Borràs de Palau; *Negra sombra*, Montes; *La Verge bressant*, C. Franck; *In Monti Olivelli*, Palestina; *Retreta*, Rillé; *La Patria nova*, Grieg.

Canet de Mar.—En el grandios pati de la fàbrica dels senyors Jover y Serra, bellament engalanat ab garlandes de fullatge y airoso gallarets ab les quatre barres catalanes, va efectuar-se'l diumenge, dia 22, a la tarda, el certamen musical-literari de l'«Orfeó Canetenc», organitzat ab motiu de celebrar aquesta vila'l cinquantenari del nou Santuari de la Mare de Déu de la Misericòrdia.

L'acte comensà per allà les quatre hores, ab assistència del digne diputat a Corts pel districte D. Eduart Calvet, al qual acompanyaven altres significades personalitats de la vila, la Junta de l'«Orfeó Canetenc» y membres del Jurat, nodrides representacions de l'«Orfeó de Blanes» y de l'«Orfeó Mataroní», ab ses respectives senyeres, altra representació de l'ORFEÓ CATALA, composta dels senyors Joan Salvat y Frederic Lliurat, y un públic molt nombros y distingit.

Oberta la festa pel president de l'«Orfeó Canetenc», el senyor Riera y Bertrau donà lectura se-

guidament al seu discurs presidencial, que fou un model de bella literatura y rublert tot ell d'amor germanívol. Tot just perdut l'eco dels aplaudiments que coronaren el magnífic discurs, s'aixecà'l secretari del Jurat, D. Lluís Riera, pera llegir la memoria y veredicta. Malgrat l'aridesa d'aquesta classe de treballs, la memoria del senyor Riera, per sa galana forma y per son hermós preàmbul, fou escoltada ab recullit silenci y extraordinariament aplaudida al final. Tota l'atenció se concentrà allavors en la lectura dels plecs que duyen el nom dels autors premiats y en la proclamació de les regines de la festa.

La flor natural de la secció musical correspongué an en Joan B. Lambert, qui nomenà Regina de la Música a sa germana, la gentil Eularia, que ja ho havia sigut en la segona «Festa de la Música Catalana» celebrada per l'ORFEÓ CATALÀ, y la flor natural de la secció literaria la guanyà'l conegut poeta senyor Omar y Barrera, qui designà Regina de la Poesia a la distingida senyoreta Misericordia Pujadas.

Les dues regines ocuparen el sitial d'honor y immediatament l'«Orfeó Canetenc», dirigit pel mestre Tomás Jover, cantà la composició premiada d'en Lambert, *Salve Regina*, pera chor mixte, a quatre veus. Es una obra que's recomana per son sentiment religiós forsa delicat, y en la qual l'autor fa gala de sa ciència contrapuntística, beguda en les mellors fonts. A son acabament ressonaren llargs aplaudiments, que premiaren a la vegada'l mèrit de la composició y sa notable execució per l'«Orfeó Canetenc». També fou aplaudida la lectura de la poesia del senyor Omar y Barrera, després de la qual se proclamaren els noms dels autors que guanyaren els corresponents accèssits, resultant esser el distingit compositor mossèn Marian Vinyas l'autor d'un d'ells.

El premi consistent en un objecte artístic y cent pessetes a la millor *Cansó popular* pera chor mixte, a quatre veus, l'obtingué'l mateix mestre Lambert per la seva ben entesa armonisació de *La noya de l'Ampurdà*, corresponent els dos accèssits, únics que's concediren, al reputat mestre Joseph Cummellas.

L'audició de la cansó d'en Lambert fou escoltada ab molt de gust, aixís com la dels *Cants escolars* premiats, que constituïen el tercer tema, y dels quals ne resultà esser autor el jove compositor Francisco Molera.

Acabat el repartiment de premis als autors llojats, l'hermosa festa, que ha de perdurar per llarg temps en la memoria dels que'n friuren les dolces emocions, donà fi ab el discurs de gracies, pronunciat pel doctor Roig, arxiprest de Mataró, y ab

un brillant parlament del senyor Calvet, que foren rebuts els dos ab el més gran entusiasme.

Felicitem a l'«Orfeó Canetenc» pel gloriós èxit de la festa per ell organitzada, y esperem que son entusiasme no defalleixi may, pera la successiva realització d'actes semblants que, com el que acabem de ressenyar, tant enalteixen a la vila que'ls patrocina.

Manresa.— El dia 31 d'Agost, segon de la festa major d'aquesta ciutat, l'«Orfeó Manresà», dirigit per en Manel Jovés, ab la cooperació de na Concepció Piniella d'Amat, donà en el Teatre Conservatori un concert de música choral baix el següent programa, publicat ja en el nombre anterior d'aquest BUTLLETÍ:

Primera part. — Per la secció d'homes: *Cant de l'Orfeó*, Casas; *Càntic del retorn*, Bosch; *Montanyes del Canigó*, Mas y Serracant; *Marxa nupcial del Lohengrin*, Wagner.

Segona part. — Per la secció d'homes: *Les flors de Maig*, Clavé; per la secció de senyoretas: *Non non* y *La Família*, J. B. Lambert; *Cansó de Juliol* (primera audició), Carme Karr; per la secció de noys: *Els mals companys*, *Obriu que volem entrar*, J. B. Lambert; *Cansó de noys* (primera audició), J. Llongueras; per les tres seccions: *Divendres Sant* (primera audició), Nicolau.

Tercera part. — Per les tres seccions: *Cansó de Nadal*, Romeu; *Salve*, Jovés; *Brindis* (cansó de taverna), Mozart; *Els Segadors*, Millet.

Omplien el teatre les més distingides famílies de la ciutat, que hi acompanyaren gran nombre d'escullits forasters vinguts ab motiu de la festa major; sent de dordre, com altres vegades, que no hi abundés més el poble humil, si's tenen en compte'ls baixos preus ab que l'Orfeó li dona facilitats d'assistirhi.

Les composicions de la primera part, bellament executades, foren aplaudides, tenint-se de repetir la *Marxa nupcial* del *Lohengrin*.

Abans d'entrar a la segona part el mestre director va anunciar al públic que seria cantada una melodia de nostre compatriota en Domingo Sangrà, aprofitat alumne de la «Schola Cantorum» de París. Aquesta sentida composició, titulada *Elegia*, emmotllada a la manera de fer dels bons mestres d'ara, fou cantada ab molta pulcritud per na Concepció Piniella, acompanyada al piano pel mestre director. El públic l'aplaudi ab insistència, obligant al senyor Sangrà a presentarse a les taules.

Es d'agrahir a l'esmentat senyor la deferencia d'havernos deixat tastar les primícies dels bons fruits que d'ell esperem.

Comensà la segona part ab *Les flors de Maig*,

executades ab una correcció no acostumada pels chors d'homes d'aquesta ciutat.

Seguiren les cansonetes d'en J. B. Lambert, interpretades ab justesa, les dues primeres per la secció de senyoretetes y les dues últimes per la secció de noys.

També per la secció de senyoretetes fou estrenada la *Cansó de Juliol*, de na Carme Karr, que per cert produí una magnífica impressió, y per la de noys, la cansoneta d'un bell cayent popular d'en J. Llongueras que porta per títol *Cansó de noys*, fentse tant agradosa del públic que s'hagué de repetir, dirigintla son autor, que's trobava escoltant el concert. El senyor Duran acompanyà en el piano destrament, com ell acostuma, aquestes cansonetes.

Y seguí, finalisant aquesta part, la primera audició del gran choral del mestre Nicolau *Divendres Sant*. Els chors empergueren l'execució ab tota fermesa, segurs de la feina que'ls tocava fer; però's notà la manca de bons solistes, car flaquejaren una mica'ls fragments que an ells els pertanyien.

Malgrat aquesta deficiència, que de segur se corregeix en audicions successives, y tractantse d'una composició plena de dificultats, podem dir que l'interpretació fou ben notable.

Foren també molt ben cantades les composicions que constitueixen la tercera part. Res diré de la *Salve* del mestre Jovés, de la qual se'n publicaren noies crítiques en aquesta REVISTA a l'esser cantada a Montserrat ab motiu de l'excursió artística que hi féu l'Orfeó.

Al *Brindis* de Mozart se li donà tot el caràcter de joia y virilitat que té aquest cànon, haventse de repetir a causa de l'insistència ab que fou aplaudit.

Finalisà'l concert ab el cant d'*Els Segadors*, que foren escoltats a peu dret per tots els concurrents.

Cal felicitar al mestre Jovés, a la senyora Piniella, a la massa choral y als socis protectors, car per l'última mostra poden esperar-se belles gestes d'aquesta institució de cultura musical. — B. P.

Mataró.— El concert que'l dia 8 donà l'«Orfeó Mataroní» en el Casino de Propietaris d'Argentona va veures extraordinàriament concorregut y constituí per la popular institució mataronina un nou y senyalat triomf.

L'auditori escoltà ab marcada fruïció les pessas del triat programa que duyen les firmes d'A. Coll, Gevaert, Sancho Marraco, Narcisa Freixas, Gounod, Serra, Guañabéns, Morera, Vives, Mendelssohn, Wagner, Nicolau, Borràs de Palau y Grieg, premiant ab sos repetits aplaudiments la tasca de la massa choral, aixís com l'encertada direcció del mestre Rvnt. Joseph Molé. Algun dels números va tenir de repetir-se a petició de la concurrència, la qual

demanà, ademés, al final del concert, el cant d'*Els Segadors*.

L'Orfeó fou obsequiat pels socis del Casino ab un berenar molt ben servit.

JOAN LLONGUERAS: Educació musical. — Conferència donada'l dia 3 de Mars de 1907 en la sala d'actes de la «Lliga Regionalista» de Sabadell. — *Sabadell, Tipografia Vives.*

Es ben bé oportuna y útil la publicació d'aquesta conferència d'en Llongueras, l'intelligent director de l'«Schola Choral», de Tarrassa. Ella es una defensa eloqüent del valor de l'educació musical en un poble y de la necessitat perentoria de fonamentarla sòlidament a Catalunya, en aquests moments d'afiansament de sa completa renaixensa.

Comensa la conferència explicant l'importància de l'Educació en general, el valor que ha agafat la paraula en els moments actuals, la necessitat que té de la seva acció la societat catalana. «En la nostra societat actual, descontades raríssimes excepcions, solem emplear més forces y més ardits en destruir-nos que en fortificarnos y en refernos», diu en Llongueras, tenint molta raó. Cal, doncs, que l'influència de la vera Educació penetri en nosaltres com element de consolidació de nostra exuberant renaixensa.

Parla seguidament de com la música es un element ineludible d'aquesta Educació per haver sigut en tots temps primordial desvetlladora de tota civilització. De com el sentiment musical es innat en tots els pobles, però que pocs tenen «l'Educació tradicional característica y encarnada en sa pròpia manera d'esser, en la que puguin apoyar totes les evolucions, totes les orientacions noves, totes les originalitats, totes les activitats, per atrevides que sien, sense temensa de que resultin fallides o desateses o menyspreades». Fa notar aquesta falta d'Educació musical entre nosaltres. Dintre nostre renaixement quasi bé tot s'ha fet a les palpentes, d'instint; més ara ja es hora de solidificar ab serenitat nostra obra.

Cita sumariament lo que s'ha fet en música en nostra terra desde la fundació de les societats corals per en Clavé fins a l'obra de l'ORFEÓ CATALA, y troba que no ha sigut prou pera crear l'Educació musico-nacional ferma y fonamentada pera servir de base a la tradició de l'avenir. «Es que no hi ha mestres? Es que no hi ha artistes? Compteu els catalans

de vàlua que han emigrat de Catalunya cercant a l'extranger la recompensa als seus estudis, y comp-
teu els que a dintre casa resten poc menys que obli-
dats, sense medis pera poder manifestar ni impo-
sarse...» «No són artistes lo que falten: es públic
pera'ls artistes, es devots y protectors, es, en una
paraula, *Educació musical* y organisació artística a
la gran massa que no dona vida a lo que deuria.»

Pera fonamentar aquesta *Educació musical* en
Llongueras no hi veu altre camí que'l de fer gene-
ral l'ensenyansa de la música als infants, pera lo
qual creu que nostres orfeons, escampats ja per tot
Catalunya, s'haurien de convertir en *Escoles popu-
lars de Música* a base de cançons populars, montades
ab esperit ampli y modern y impregnades de lo
essencialment nostre, encara que obertes a tota
sana orientació.

Encara que en algun detall trobem que hi ha
potser exageració, com en l'apreciació de l'educa-
ció musical a l'extranger y de la deficiencia de
l'ensenyansa en nostra terra, ja que ni tant general
y excelent es aquella, ni tant miserable la nostra, la
conferencia d'en Llongueras es ben digne de medi-
tarse, perquè es una crida d'atenció ben raonada
sobre un assumpte que està en la consciencia de
tots que es de necessitat treballarhi.

L'idea de les *Escoles populars de Música*, emesa
primerament en aquesta REVISTA en l'important
treball de nostre distingit col·laborador senyor Cha-
varri, es excelent, y la de que aquestes escoles
s'encarnessin en nostres orfeons molt hermosa y
llògica; però, abans de posar aquesta honorable res-
ponsabilitat sobre nostres centres corals, caldria
enfortirlos, donantlos una solidesa artística y social
fora, lo que, com ja reconeix en Llongueras, gene-
ralment per ara no tenen ni de molt. De moment,
en això, hauriem d'abocar tots els esforços els
que'ns interessem per l'*Educació musical* de nostre
poble; que d'una cosa en ve una altra, y la tradi-
ció d'una bona educació artística vol preparacions
lentes y ben fonamentades. — LL. M.

PIERRE BONNIER: *La Voix. Sa culture physiolo-
gique. Théorie nouvelle de la Phonation.* —
Félix Alcan, Paris.

Es un llibre que recomanem de veres a tothom
que s'interessi per l'art del cant en qualsevol de
ses manifestacions, y fins an aquells que per la seva
professió artística o pedagògica han de fer ús de la
veu, com a medi d'expressió, en locals espayosos.

Es un tractat notable, que fa conèixer fisiològica-
ment lo que es aquest admirable instrument, model
de tots els instruments, que s'en diu veu humana;
que estudia tot son meravellós organisme, la for-
mació del só ab els seus reforsaments, l'accent y el

temperament vocal, el gest vocal y la *posa* de la
veu. Ab la base de la fisiologia y del sentit comú,
avuy molt poc comú entre'ls professionals del cant,
ataca les rutinaries y totxes maneres de l'ense-
nyansa y fa veure'ls resultats desastrosos d'aquesta;
resultats que comprovem cada dia en les ràpides
ruïnes de les més hermoses veus. Es lo que diu
l'autor del llibre: moltes vegades l'ensenyansa del
cant a un individu serveix pera sumar defectes y
restar qualitats naturals a sa veu.

Una de les coses més importants del llibre es la
teoria de la *veu lliure*, la del cant no reforsat emesa
ab la més gran calma fisiològica, y la de saber
portar aquesta veu, saber ferla vibrar al lluny a
l'orella de l'auditor, es a dir, que'l cantor s'ha de
preocupar de formar sa veu a la distancia volguda
o necessitada, més que d'apoyarla en un lloc o
altre de son organisme vocal. Aquest compliment
de la volada lliure de la veu es degut a que la sala
d'audicions resulta una cavitat de ressonancia en
armonia ab les cavitats vocals del cantor. Aquest
té la sensació de que la veu s'envola lliure y la
governa ab facilitat, accentuant y matisant ab gran
facilitat y seguretat.

¡Que lluny això dels esforços de la gran gene-
ralitat dels cantants pera lograr potencia de veu,
conseguint solament una disbauixa de cops de
gorja que malmet per complet la frase musical y
literaria!

Més no es possible ab una senzilla nota biblio-
gràfica donar complet coneixement de l'importan-
cia d'aquest volum. Solament ens havem proposat
cridar l'atenció d'aquells a qui interessi la qüestió
de la cultura de la veu pera que llegeixin aquesta
profitosa obra. Cridem sobre tot l'atenció dels
mestres d'orfeons de nostra terra: l'educació de
la veu la tenim encara molt endarrerida y convé
que'ns nodrim dels coneixements més sans y serio-
sos pera donar solidesa a la nostra obra de cultura
popular. — LL. M.

CAMILLE BELLAIGUE: *Mendelssohn.* — Paris, Félix
Alcan, éditeur.

Ja s'ha parlat aquí mateix dels quatre volums
publicats fins ara per l'Alcan, sots la direcció d'en
Chantavoine, y consagrats, respectivament, a l'obra
y a la personalitat d'en Palestrina, César Franck,
J. S. Bach y Beethoven. Avuy ens toca parlar del
Mendelssohn d'en Camille Bellaigue.

L'estudi del crític musical de la *Revue des Deux
Mondes* consta de dugues parts: la primera, dedica-
da a l'*Home y a la seva vida*; la segona, al *Geni y a
la seva obra*.

En la primera part, que conté quelcom més
que una freda biografia, ens presenta la figura d'en

Mendelssohn baix diferents aspectes. Ens parla del Mendelssohn infant, adolescent, dels seus viatges y de la seva estada a Düsseldorf, a Leipzig, etc., etc. Ens parla també de la seva família, de l'Abraham Mendelssohn, pare del nostre artista, de la seva germana Fanny (aquella dona tant extraordinàriament simpàtica), de la casa familiar del *Leipzigstrasse*, de Berlín, lloc de reunió, com es ja sabut, dels més grans artistes de la seva època; dels *diumenges musicals* d'aquella casa; y, en fi, de l'ambient sà, refinat, que's respirava en aquell *home* aristocràtic, y sobre tot *felis*, ahont en Mendelssohn passà la seva adolescència.

En aquesta primera part del seu llibre en Bellaigue estudia y fa ressortir ab força trassa les característiques principals del músic que'ns ocupa.

En la segona meitat del seu treball, presentada, per cert, ab tota la claretat y tot l'ordre desitjables, després d'algunes *Generalitats*, en Bellaigue'ns parla de la forma o tècnica d'en Mendelssohn, de la seva melodia, del seu sentiment o *elbos*, dels orígens y influència de l'obra mendelssohniana, etc., y ens presenta, en fi, l'indispensable conclusió.

Aquesta segona part del llibre es forsosament sintetisada y es més obra de literat (de literat que té una visió ben clara de les coses) que de músic.

En resum, l'estudi d'en Bellaigue's recomana, sobre tot, per la seva forma bellament literària, per la justesa de les seves observacions y per l'esperit d'alta imparcialitat que regna en ell. — F. LL.

RICART WAGNER: Les Fades. — Opera romàntica en tres actes. Traducció en vers adaptada a la música per Geroni Zanné y Joaquim Pena. — *Barcelona, Associació Wagneriana, 1907.*

RICART WAGNER: Parcival. — Festival sagrat en tres actes. Traducció en vers adaptada a la música per Geroni Zanné y Joaquim Pena. — *Barcelona, Associació Wagneriana, 1907.*

Ab la publicació de *Les Fades* y de *Parcival*, principi y fi de la carrera dramàtica de R. Wagner (la primera obra data de 1833; la segona fou estrenada en 1882, a la vora de cinquanta anys de diferència), la A. W. ha donat per acabada la feixuga tasca que s'imposà de traduir a la llengua catalana, conforme al text musical, el teatre complet del mestre de Bayreuth.

Es aquesta una obra meritíssima que'l renaixement artístic català deu a la perseverància de l'esmentada societat y als distingits literats que l'han secundada, ab en Joaquim Pena al cap, l'il·lustrat y ferm wagnerista, ànima vera de la bella empresa may prou alabada.

Molt curiosa es la lectura de *Les Fades*. En ella

s'hi troben gèrmens de quasi totes les obres escrites en la primera meitat de la carrera artística d'en Wagner: *Tannhäuser*, *Lohengrin* y *Tetralogia*. La potenta imaginació de l'autor s'hi desplega ab tota sa ufana, y, dintre de l'inexperiència del teatre, la fantasia del poeta té prou força encara pera sostenir l'atenció fins al fi del drama.

La traducció de *Parcival* ha de moure l'interès de molts envers l'estudi compulsiu del text musical, y no cal dir quant ha d'ajudar pera la comprensió total de l'obra magna que resumeix en el grau més perfecte tota l'estètica d'en Wagner.

L'exposició temàtica, original del senyor Domenech Espanyol, que acompanya la traducció, es tant notable com les anteriors.

L'A. W. no cessarà pas per això en sa culta propaganda; puix, a més de les publicacions musicals (partitures de cant y piano, ab el text català y alemany), que ha comensat ab *Lohengrin* y *Els Mestres cantaires de Nuremberg*, anirà donant a llum les obres literàries completes d'en R. Wagner, de les quals el primer volum està ja en premsa.

Nostre distingit col·laborador, el notable pianista Frederic Lliurat, junt ab el jove concertista de violí Marian Perelló, han acordat celebrar aquest hivern una sèrie d'audicions dedicada a l'*Historia de la Sonata* pera piano y violí, en la que hi faran sentir les obres més importants d'aquella literatura; desde Corelli, Vivaldi, Tartini, etc., fins a C. Franck, Lekeu y R. Strauss, passant per Händel, Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Mendelssohn, Schumann y tants d'altres.

A Barcelona no s'ha fet res encara tant complet dintre aquest genre. Per això, y comptant ab els mèrits que distingeixen als dos interpretadors, com també ab la novetat que oferiran bona part de les sonates que s'executaran aquí per primera vegada, creyem que'ls nostres aficionats no deixaran de respondre com se deu a l'enlairada empresa d'aquells artistes.

Sabem també que'l senyor Lliurat té compromís contret ab l'«Associació Musical de Barcelona» pera tocar en la tanda de concerts que aquesta societat celebrarà la primavera vinenta, havent escullit pera la seva presentació l'hermosíssim *Concerto* de Schumann, que fa molts anys que no s'ha tocat en públic.

Concurs Musical Sobrequés & Reitzg (segon de la sèrie). — Premi de 150 pessetes al millor aplec de sis a vuit cançons pera infants, pera cant y piano. Premi de 50 pessetes a la millor sardana més

típica pera piano, essent precis que siga de fàcil execució.

Als autors llorejats, a més dels premis indicats, se'ls farà entrega de vint exemplars de ses obres luxosament editades, com també vint nombres de la revista *Scherzando...* que anirà dedicat an ells.

La propietat de les obres quedarà de la casa Sobrequés & Reigt, ofertora dels premis. L'autor llorejat ab el premi de la sardana pot reservar-se tots els drets de transcripció pera cobla. A més dels premis indicats, el jurat podrà donar accèssits, si ho creu convenient.

Les composicions han d'enviarse a la casa Sobrequés & Reigt, Ciutadans, 11, Girona.

Totes les composicions han d'anar acompanyades d'un plec clos indicant el nom de l'autor.

El plas d'admissió d'obres acabarà'l 20 de Novembre.

Els autors llorejats podran passar a recullir els premis a la casa organitzadora. Les obres no premiades se retornaran als seus autors.

El fallo se publicarà a *Scherzando...* y en tota la premsa.

Formen el Jurat: Reverent Gabriel Garcia, Casia Casademont y Miquel Oliva.

Girona, Setembre de 1907.

Com les aurenets, també'ls nostres artistes, en arribant els primers freds, prenen el vol y ens abandonen.

L'Enric Montoriol, que ha passat aquí l'estiu, com de costum, y en Santiago Riera, a qui hem tingut també'l gust de saludar enguany, han tornat ja a la seva residència habitual de París.

En Lamote de Grignon ja varem dir que anava a Madrid pera dirigir al Real, sinó que, en lloc d'*Emporium*, com suposavem, serà l'òpera de Saint-Saëns, *Henry VIII*, la que estrenarà en aquell teatre.

En Malats sembla que aquest hivern s'instala a París, perquè son varis els compromisos que té pera tocar a l'extranger. Entre altres punts, sabem que ha de ferse sentir a Berlín, a Viena, a Hamburg y al mateix París, en els concerts Colonne. Això no obstant, té acordat ab el mestre Saint-Saëns venir a Barcelona'l mes de Novembre pera donar plegats un concert a dos pianos, lo qual ha de constituir, sens dubte, una de les manifestacions d'art més culminants de la present temporada.

Per fi, en Joan Manen deu a hores d'ara haver ja comensat la *tournee* de concerts que té contractada pera'ls mesos d'hivern.

L'itinerari que té fixat es el següent:

Octubre: Hamburg, Halle, Berlín, Lodz y Vilna (Rússia), Dresden, Leipzig, Erfurt, Colonia.

Novembre: Leipzig, Altenburg, Breslau, Berlín, La Haya, Amsterdam y Rotterdam (Holanda), Goslar, Dresden.

Desembre: Magdeburg, Essen, Erfurt, Plauen, Weimar, Hannover, Coburg, Kiel, Rostock, Gotha.

Janer de 1908: Varsovia, Vilna, Sant Petersburg,

Munic, Karlsruhe, Baden, Danzig, Tilsit, Schneidemühl, Cöthen.

Febrer: Sant Petersburg, Varsovia, Helsingfors (Finlàndia), Bremen, Bernburg, Oldenburg, Brunswick, Stettin.

Mars: Budapesth, Agram (Hungria), Berlín, Bamberg, Hagen, Regensburg, Stolp, Strassburg, Grünberg.

En Manen dirigirà, además, en el concert Filarmònic de Leipzig del dia 20 de Janer, la seva simfonia *Catalonia*, que serà executada més tart a Hamburg, a Berlín y a Stettin.

Un nou *Concerto* pera violí y orquesta, compost el passat estiu a Barcelona, li serà també estrenat el dia 25 a Halle ab l'Orquesta Filarmònica de Leipzig. D'aquesta darrera obra'n tenim immillorables notícies, puix se tracta d'una vera obra mestra, tant important per la seva original fantasia com per sa tècnica valiosa.

Al pendre comiat de llur patria, que la gloria y la fortuna'ls somriguin a tots!

Encaixat ab el present número repartim una interessant circular de l'«Associació Wagneriana» anunciant les condicions de suscripció pera publicar en lletra catalana la partitura pera cant y piano del *Tannhäuser* y la *Tençó de la Wartburg*, contenint totes les reformes introduïdes pel seu mateix autor en la partitura primitiva y tal com s'ha decidit donarla en el Liceu la vinenta temporada.

Recomanem an els nostres lectors s'adhereixin, suscrivintshi, al projecte de la Wagneriana, car aixís podrà realisarse aquesta artística y patriòtica empresa.

La mateixa Associació està repartint als seus suscriptors la partitura catalana d'*Els mestres Cantaires de Nuremberg*, pera la qual el reputat artista D. Joseph Triadó ha dibuixat unes tapes magnífiques que sedueixen per sa propietat y son gust exquisit.

Molt brillant resultà la festa literario-musical que en honor de la Verge de la Mercè celebrà'l Centre Catòlic de Santa Madrona.

En la part musical del programa hi prengueren part, entre altres joves artistes, en Prudenci Moltó, que tocà molt bé en el piano la *Polonesa en do menor* de Chopin, y en Ferran Pasqual, que's lluhí especialment en l'execució de la *Tarantela* pera violoncel de Goltermann.

No cal dir que la triada concurrencia que assistí a l'acte va sortir molt complaguda.

En Claudi Debussy, el celebrat autor de *Pelléas y Mélisande*, ha terminat un altre drama musical que porta'l nom de *L'histoire de Tristany*. El text es de Gabriel Mouray.

L'any vinent complirà tres segles de la publicació a Anvers de la primera obra de Geroni Frescobaldi, un dels músics més grans del segle XVI. Era

un recull de madrigals a cinc veus. Ferrara, la seva patria, se prepara a celebrar dignament aquesta data, publicant, baix els auspicis de la «Società del Quartetto», un album de les seves obres.

En Paderewski ha donat a conèixer a Londres una obra nova d'ell: *Variacions y fuga* sobre un tema original, feta ab gran habilitat y enginy y lliure de tota afectació y extravagancia... si hem de creure lo que'ls crítics d'allà'ns diuen.

El P. Clop, caputxi. — En el nostre confrare vigatà *La Gazeta Montanyesa* hem llegit un article titulat *El pare Clop, català*, en que'ns fa saber que aquest eminent musicòlec que pertany a l'ordre religiosa caputxina es fill de Catalunya.

El P. Clop ha estat a Vich a repassar els còdices musicals del Museu Diocesà, y allí va dir: «Jo soc provinent de prop de la Seu d'Urgell. De petit me portaren a França. Per això no parlo ab facilitat la llengua catalana, però l'escric y l'entenc».

El P. Clop es un dels caputxins del renaixement gregorianista en la música religiosa. Ell ha publicat un recull de cants propis de l'ordre; un tractat teòric de les melodies y les regles pera sa execució, que aviat se reproduirà escrit en llatí pera poder-lo entendre per tot el món; es mestre de cant del Colegi de la Casa Generalícia de l'Ordre; es director de la Schola Cantorum de la seva iglesia de Sant Antoni; es eminent col·laborador de la *Rasegna Gregoriana*, el portaveu dels gregorianistes de Roma; autor d'un *Tota pulchra* molt alabat; es home d'una gran cultura científica y literaria y un eloqüent orador.

El Teatre Imperial de Varsovia compta donar aquest hivern com obres nacionals *Hedvige*, de Kurpinski; *Ancien Rapport*, de Zelenski; *Maria*, de Statkowski; *Wanda*, de Doppler, y *Manru*, de Paderewski. *Els Mestres Cantaires* y la famosa *Salomé*, de Ricard Strauss, formen també part del repertori.

En Grieg ha llegat per testament, a la biblioteca de son poble nadiu, els seus llibres, la seva música y totes les cartes d'amics que havia conservat.

A Rotterdam un agrupament de rentistes ha suscrit un capital de cinc milions pera la construcció d'un teatre líric nacional.

Quan podran dirho de Barcelona?

Actualment s'està ensajant en el teatre de Nuremberg la nova òpera de Sigfrid Wagner, *Sternen Gebot*, qual primera representació ha de celebrarse a principis de temporada.

Un d'aquests dies l'Associació literaria y artística internacional va reunir-se per segona vegada a Neuchâtel, Suïssa. L'assemblea ha discutit nombroses qüestions relatives a la protecció dels drets d'autors,

havent demanat especialment que'ls músics guardin el monopoli absolut de l'execució de llurs obres y el benefici de totes les reproduccions que s'en facin, no oblidant pas la qüestió d'actualitat referent a la mecànica aplicada a la música, això es, a la vulgarisació de les pessas de més èxit pel gramofon, el fonograf, la pianola y altres instruments. El conegut editor de música milanès senyor Ricordi ha fet respecte an aquest punt curioses revelacions: a Amèrica'l tenor Tamagno havia cobrat 75.000 francs y Mme. Melba 250.000 pera cantar davant dels disques de gramofons. Grans sacrificis sens dubte, però de sobres recuperats, ja que certa casa que entrepren aquesta vulgarisació de l'art ha constituït un fons de reserva de 15 milions, distribuïnt un 25 per 100. L'assemblea de Neuchâtel ha estimat que no solament el compositor hauria de tenir dret al dividendo, sinó també al d'esser consultat sobre la qualitat de l'interpretació musical de la seva obra.

Una placa commemorativa acaba de col·locarse a Gratz en la casa que habità Franz Schubert en 1827. Aquesta placa està coronada per un retrat en relleu degut al cisell de l'escultor vienès Hans Mauer. El dia de l'inauguració, la Societat choral de Gratz va cantar davant d'ella 'ls més famosos *Lieder* del mestre.

L'emperador Guillem d'Alemanya ha donat ordres pera que l'Intendent del Teatre de Wiesbaden prengui les seves disposicions en vies d'assegurar, desde aquest any, una tanda de representacions populars.

A la fi de cada temporada hi haurà també varies *soirées* de gala, y el preu de les places partirà de 25 pfenigs, sense passar més enllà d'un marc y mitg.

La revista alemanya *Morgen* publicava en son primer número (Juny), qual aparició havia estat precedida d'una gran propaganda, un article d'en Ricard Strauss titulat: *Hi ha, en música, un partit progressista*. Aquest article va moure molt sorrell, que encara no s'ha calmat actualment en els cercles musicals alemanys; tota la premsa se n'ocupà, especialment la premsa musical. Com que l'article estava datat a Fontainebleau, «jorn de Pentecostès 1907», se l'anomenà pomposament el *Manifest de Fontainebleau*. En Ricard Strauss hi sostenia l'idea següent: «No hi ha partit progressista en música». Semblava heu-seles igualment ab els «conservadors», ab els partidaris absoluts de la tradició clàssica, que anomena «la veu de Déu», apropiant-se una frase de Weber: «L'individu es un ase; però, no obstant, el públic no es la veu de Déu?».

Veus-aquí que s'acaba de publicar a Leipzig un llibret intitolat *La nit musical de Walpurgis*, del que n'es autor en Feliu Weingartner, y que es un veritable follet dirigit contra en Ricard Strauss, contra ses tendències estètiques, y sobre tot contra'ls seus «procediments» artístics personals.

Aquí va un fragment d'aquest curiós follet:

«Una vegada era un crític musical de gran anomenada que's deya Ranunkel, al qual havien

invitat a un «concert inharmoni o ultra dissonant». Pera preparar-se a aquesta sessió se tancà en sa cambra, y se li aparegué de sobte una dona endolada. Tot seguit reconegué que era l'Harmonia. «Com està la vostra encisadora germana la Melodia?», li digué'l crític. «Està molt malalta,—féu de resposta;—l'aire que's respira sobre la terra no li es pas favorable: ha fugit vers un altre planeta.» El crític s'adorm y somnia que es transportat al cim del Parnàs. En Berlioz, en Brahms, en Bruckner, en Gluck, l'Haydn, en Liszt, l'Schubert, en Wagner y l'Hug Wolf li apareixen. Cada un hi diu la seva. En Gluck se plany de que sos germans alemanys no executen sa música, y vol anar a França, ahont ses obres són executades, ahont el sentit tràgic no està atrofiat y ahont les orelles no són desafinades com en país tudesc. L'Schubert explica que acaba d'assistir a un concert en la terra y que'l lloc en que s'ha trobat li ha causat la mateixa impressió que un escorxador modern. Més, vetaquí an en Wagner tenint a sa dreta Isolda y a sa esquerra Tristany. Declara en dialecte popular y en vers, si us plau, que la parella que condueix no es pas una desferia, y reclama pera si mateix en el bell teatre Opera Royal de Berlín un petit lloc al costat d'en Ricard Strauss. Més franc que en Gluck y l'Schubert, en Wagner ha designat l'adversari y en restem edificats. En Beethoven no es entre l'agrupament dels músics del Parnàs: s'estava en una regió més elevada que sos confreres, en l'éter inaccessible. El crític Ranunkel no hi ha pogut arribar. En aquell moment s'es despertat de son somni parnassià y se'n va corrents a son «concert inharmoni». Allí no es pas un simple somni lo que l'espera, sinó una veritable obsessió. El concert comença. Cinquanta tam-tams anuncien un succés harmònic important. Tot seguit dotze arpes fan sentir simultaniament dotze *glissandi*, essent cada una d'elles afinada sobre una de les dotze diverses notes de l'escala cromàtica. Al mateix temps s'eleva del fons de la galeria veus de falsets; després, en tres tribunes diferents, tres chors a vuit parts canten junts de la següent manera: el primer una fuga sobre la paraula *es*; el segon, una altra fuga sobre la paraula *ist*; el tercer, una darrera fuga sobre la paraula *erreicht*; de manera que entre tots clamen triomfalment la frase *Es ist erreicht*, es a dir, l'ideal es assolit. Pera reforçar encara aquesta sonoritat, una orga executa un himne en *do major*; una orquesta d'instruments de metall llença als ecos de l'immensa sala el cant: «Deutschland über alles», en el to de *do sostingut major*, y tot aquest conjunt s'uneix en una corona prolongada. «Increible! Inaudit!», crida'l públic en mitg de les aclamacions. Allavors Ranunkel sent la veu d'un compositor que interpela a un altre: «Ahont aneu tant corrents, estimat colega?». Y aquest li respon: «Me'n vaig al telegraf: el conceller de comers Lantbrüll (aquesta paraula vol dir *udol estrident*), amic íntim del mestre qual música acaben de sentir, m'ha entregat mil doscents francs pera enviar telegrams a tot el món sobre'l concert».

Es molt possible que la polèmica no s'aturi pas aquí. N'enterarem als llegidors.

NECROLOGIA

EDWARD GRIEG

Darrera d'en Joachim, un altre músic dels més il·lustres acaba de deixar el món dels vivents: es l'Edward Grieg, felis compositor que, sense haver escrit cap òpera, logrà alcansar en vida renom universal.

Les seves obres són prou conegudes dels barcelonins. Per l'afinitat de sentiment que ofereix comparada ab la nostra música popular, la música d'en Grieg — inspirada, com tothom sab, en el *folk-lore* de l'Escandinàvia — logrà atraure tot seguit l'atenció del nostre públic, que s'hi encarinà com ab la de pocs autors moderns. Deixant apart la propaganda que d'ella feren en son cercle íntim la majoria de nostres pianistes, recordem les primeres audicions públiques que de les obres més importants de Grieg se donaren a Barcelona en distintes dates. La més remota es la de la *suite* de *Peer Gint* que la Societat de Concerts de Madrid va donarnos a conèixer en sa primera visita a Barcelona l'any 1891. Un any més tart, l'avuy disolta Societat Catalana de Concerts ja inscrivía en els programes de la seva primera serie, dirigida pel mestre Nicolau, les *Melodies elegiaques* y les *Dances noruegues*, que tant s'han repetit posteriorment, haventse estrenat al mateix any de 1892, per en Granados, el magnífic *Concerto en la menor* pera piano y orquesta, executat més tart per en De Greef y la Carreño. Però la música vocal pot dirse que no comensà a popularitzar-se aquí fins després de la memorable sessió que'l 21 de Janer de 1895 donà en Joan Gay a l'Ateneu Barceloní ab el concurs de l'ORFEO CATALA. En dita sessió, dedicada per complet an en Grieg, s'hi varen cantar per primera vegada, ademés d'un bonic aplec de *Lieder* y altres chors d'homes ben interessants, — com per exemple'ls nomenats *Idili* y *Halling*, — les celebrades composicions *Cansó de noys* y *Patria nova*, avuy ja del tot populars per haverles inscrites en llur repertori tots els orfeons de Catalunya y les principals societats corals. Per fi, dintre'l genre de cambra senyalem les repetides audicions de les sonates pera violí y pera violoncel que s'han donat, junt ab el quartet, en l'Asociación Musical de Barcelona y en altres llocs, les de la *suite* pera orquesta de corda *Au temps d'Holberg*, les de les pesses líriques pera piano y les dels més famosos *Lieder* que ab la major delectació han sigut sempre escoltats.

Ed. Grieg nasqué a Bergen el 15 de Juny de

1843. Les brillants aptituds que ja de molt jovenet demostrà pera'l conreu de la música decidiren als seus pares a enviarlo a Leipzig, en qual Conservatori seguí's cursos de 1858 a 1862. Ademés de la composició, que estudià ab en Richter y en Reinecke, en Grieg treballà'l piano ab en Moscheles, devenint un pianista excelent. De retorn al seu país entrà en relacions molt íntimes ab en Nordraak, músic noruec que exercí una influència gran en el desenrotllament de la seva personalitat artística.

En Grieg era, ademés, un bon director d'orquestra, y, degut an aquesta circumstancia, ja no li fou tant difícil propagar les seves obres, que donà a conèixer successivament en diferents *tournées* realitzades a Alemanya, Anglaterra, Bèlgica y Fransa.

El seu estat delicat de salut va obligarlo a retirar-se fa poc temps a la vida tranquil·la del seu poble nadiu, sorprenentlo allí la mort el dia 5 de Setembre.

Molt més podriem afegir sobre l'interessant figura d'en Grieg; però altra ploma més autoritzada y competent ja'ns en dirà quelcom en ocasió pròxima.

Le Guide Musical (Bruxelles).

Núm. 36-37, 8 y 15 de Setembre de 1907.
Le Journal de Chopin. G. Knosp.
 Núm. 38-39, 22 y 29 de Setembre de 1907.
L'Esthétique de J. S. Bach. M. Kufferath. — *La Châpelle Impériale russe*. H. de C.
 Núm. 40, 6 d'Octubre de 1907.
La musicalité de Shelley. M. de Rudder.

Le Courrier Musical (Paris).

Núm. 17-18, 1 y 15 de Setembre de 1907.
Causerie sur Schubert et le lied allemand. C. Maclair.
 — *La correspondance musicale de Goethe et de Zeller*. H. Kling. — *Mozart et Voltaire*. H. Kling. — *La France musicale d'hier et celle d'aujourd'hui*. A. Mortier. — *La Voix initiatrice*. R. Duval.
 Núm. 19, 1.re d'Octubre de 1907.
Les origines de la Sonata classique. J. Loisel. — *La correspondance de Goethe et de Zeller*. H. Kling. — *Pages oubliées: Le Musicien et la Publicité*. R. Wagner.

Le Mercure Musical (Paris).

Núm. 9, 15 de Setembre de 1907.
La Musique Indo-Chinoise. G. Knosp. — *Franz Liszt*. A. de Bertha. — *Wagner et l'Université*. J. Ecorcheville. — *Notes juridiques*. G. Baudin.

Le Ménestrel (Paris).

Núms. 36, 37, 38, 39 y 40, del 7, 14, 21 y 28 de Setembre y del 5 d'Octubre de 1907.
Monsigny et son temps. A. Pougin. — *Études sur Mozart*. J. Tiersot. — *L'Âme du comédien*. P. d'Estrée. — *La Clarté*. C. Saint-Saëns.

Scherzando (Gerona).

Núm. 14, Agost de 1907.
Les variacions sobre un tema. J. B. Espadaler.

Núm. 15, Setembre de 1907.
Edward Grieg. M. de Urgellés.

La Cronaca Musicale (Pesaro).

Núm. 3, Agost de 1907.
Il problema musicale moderno. A. D'Angeli. — *Giovanni Maria Nanino, musicista tiburtino del secolo XVI*. G. Radiciotti.

Santa Cecilia (Torino).

Núm. 4, Octubre de 1907.
Sul ritmo e sull' accompagnamento del canto gregoriano. O. Ravanello.

Courrier de Saint Gregoire (Liège).

Núm. 8, Agost de 1907.
Le Rythme du Chant grégorien. A. Dechevrens.

Cœcilia (Strasbourg).

Núm. 9, Setembre de 1907.
Franz Xaver Richter. X. M.

La Alhambra (Granada).

Núm. 226, 15 d'Agost de 1907.
Siluetas Musicales. El Bachiller Solo.

Santa Cecilia (Rodeo del Medio).

Núm. 5, Juliol de 1907.
El Canto en la Escuela Catequística. F. S. y S.

El Correo Musical (Buenos Aires).

Núm. 37, 20 d'Agost de 1907.
Smetana y «La Prometida Vendida». M. A. Barrenechea. — *Formas musicales que renacen*. F. Pedrell.

Música Sacro-Hispana (Valladolid).

Núm. 4, Setembre de 1907.
Algunos puntos de rítmica gregoriana. Dom Maur Sablayrolles. — *Pablo Villalonga*. F. Pedrell. — *Apostolado del canto*. M. Rué. — *El canto popular religioso*. E. Clot. O. M.

Revista Montserratina (Montserrat).

Núm. 8, 8 d'Agost de 1907.
Correspondencia litúrgico-gregoriana. G. S.
 Núm. 10, Octubre de 1907.
La Restauración Gregoriana. G. M.ª Suñol.

Musikalisches Wochenblatt. Neue Zeitschrift für Musik (Leipzig).

Núm. 37, 12 de Setembre de 1907.
Eine neue Notenschrift. F. Dubitzky. — *Frederick Delius*. M. Chop.
 Núm. 38, 19 de Setembre de 1907.
Die Melodik und Rhythmik der Minnesänger. H. Riemann. — *Wilhelm Friedemann Bach nicht komponist von «Keid Hälmlein wächst auf Erden»*. A. N. Harzen-Müller.
 Núm. 39, 26 de Setembre de 1907.
Schematismus in der zeitgenössischen Opernproduktion. H. Graf.
 Núm. 40, 3 d'Octubre de 1907.
Zu C. Fr. Glasenapps sechzigstem Geburtstag. R. Sternfeld. — *Schumanns erfolglose Bewerbungen in Wien*. O. Erich.

Die Sängerkirche (Leipzig).

Núm. 40, 3 d'Octubre de 1907.
Deutsches Sängerbundesfest in Breslau. B. Daehne.

Neue Musikalische Presse (Viena).

Núms. 15-16, 7 de Setembre de 1907.
Josef Joachim. T. Helm. — *Richard Wagners «Tannhäuser»*. J. Seitz. — *Ein Moderner Engel*. R. Wurmfeld.

The musical times.

Setembre de 1907.
Josef Joachim. — J. B. Lully.

Monthly Musical Record.

Setembre de 1907.
Josef Joachim (1831-1907). — *Els quartets de Haydn*. — *Heine y els músics*. — *La música es l'art per essència*. — *Pàgina pera noys y noyes*.
 Octubre de 1907.
Eduard Grieg (1843-1907). — *El festival de Gloucester*. — *Els quartets de Haydn*. — *Pàgina pera noys y noyes*.

Tip. «L'Avenç», Ronda de l'Universitat, 20, Barcelona

En aquesta plana s'hi publiquen exclusivament anuncis de senyors socis coristes y protectors del ORFEÓ CATALA
Cuida de l'admissió dels anuncis en PERE PAGÉS Y RUEDA, Aroles, 5, entressol, o en el local del ORFEÓ

CANSONS ESPIRITUALS

lletra del P. LLUÍS M.ª DE VALLS del Oratori de S. Felip Neri, música del mestre

EN LLUÍS MILLET

DIRECTOR DE LA CAPELLA DE S. FELIP NERI Y DEL «ORFEÓ CATALA»

Al cel blau — La Pregaria del Jovent. — Pregaria a Jesús. — Pregaria a Maria. — Lloances al SS. Sagrament. — La Resignació, cansó religiosa pel poble — Los Novíssims, cant de Quaresma. — Som germans, himne obrer. — Aconsolem a Jesús. — Himne a Sant Felip Neri. — Jesuquet!, cansó de Nadal.

Se venen a 10 cènts. en la Llibreria de «LA HORMIGA DE ORO»

Plassa de Santa Agna, 26. — BARCELONA

Biblioteca de la «REVISTA MUSICAL CATALANA»

EDUARD L. CHAVARRI

LES ESCOLES POPULARS DE MÚSICA

Preu: 0'75 cèntims

Se ven al «Orfeó Català» y en les principals llibreries

HERMOSA SARDANA D'EN PEP VENTURA

PER TU PLORO

ab lletra d'en Joan Maragall y arreglada al piano pel mestre Lluís Millet

SE VEN EN TOTES LES LLIBRERIES

Y MAGATZEMS DE MÚSICA

SIS MELODIES

PERA PIANO Y CANT

ORIGINALS DE FRANCISCO ALIÓ

Aquesta 2.ª edició, degudament corregida per son autor, se ven al

SINDICAT MUSICAL DOTÉSIO, Portal del Angel, 1 y 3, 7 a les principals llibreries de Barcelona

SOMBRERERIA

BOADA

s'ha mudat del carrer de Cambis Nous al de

CUCURULLA, 2

(entre Portaferrixa y Plassa de Santa Ana)

PERE PAGÉS Y RUEDA ANTIG CENTRE D'ANUNCIS

Aroles, 5, entressol

(Primer traçada del carrer de Fernando)

S'encarrega de publicar anuncis en els periòdics de Barcelona y de fóra, ab gran rebaixa de preus.

Servey especial y econòmic pera la publicació d'ANUNCIS MORTUORIS en tots els periòdics.

CARTELL ARTÍSTIC

— DE LA —

FESTA DE LA MÚSICA CATALANA

PREMIAT EN PÚBLIC CONCURS

Se ven a 2 pessetes en el local del ORFEÓ CATALA

F. LLEYXÀ

PINTOR Y DIBUIXANT

MILANS, 2, BOTIGA

Decorador de tota mena d'habitacions, botigues, lletreros, anònims. Retrats al oli y al llapis carbó

PREUS ECONOMICS

CURSOS DE CONFERENCIES COLECTIVES O PARTICULARS PRÀCTIQUES

PEL MESTRE

D. FELIP PEDRELL

Temes d'estudi: Aplicacions de la armonia al cant popular y per extensió al cant gregorià. — Formes d'art modern originaries de la cansó. — Formes y pràctiques de composició musical en tots els genres, y altres convingudes ab l'auditor pera les conferencies particulars.

Carrer d'Aragó, 282. — BARCELONA

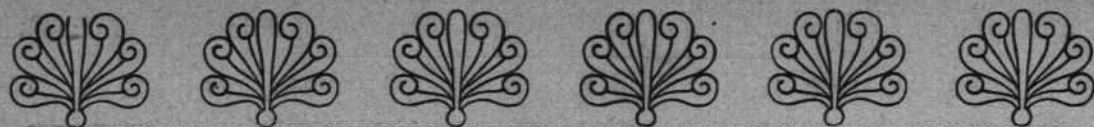
La cansó popular catalana, la lírica nacionalisada y l'obra de l'«Orfeó Català»

Il·lustracions y notes breus per en FELIP PEDRELL

seguides del programa, ab il·lustracions temàtiques y literaries del concert en honor dels congressistes del Congrés Internacional de la Llengua Catalana donat per l'«ORFEÓ CATALA» la nit del 16 d'Octubre 1906.

Preu: Una pesseta

Se ven al «Orfeó Català» y en les principals llibreries

"SOCIEDAD FRANCO-HISPANO-AMERICANA
PARA LA CONSTRUCCIÓN DE PIANOS Y ARMONIUMS"

SOCIETAT ANÓNIMA. — Capital social: Ptas. 5.000,000

PIANOS ORTIZ & CUSSÓ

**LA FABRICA ESPANYOLA DE MAJOR PRODUCCIÓ
GRAN EXPORTACIÓ A AMÈRICA**

Quatre models de qua y cinc models verticals, tots a cordes encreuades, ab marc y claviller de ferro d'una sola pessa.

Pianos de tots istils y adaptació de dibuixos a qualsevol mena de mobiliaris.

SE VEN AL COMPTAT Y A PLASSOS LLOGUERS

DIRECCIÓ, SALONS Y TALLERS:

RAMELLERES, núms. 19 al 25

**DIPOSIT: PASSEIG DE GRACIA, 5
BARCELONA**

